

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23976
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	114
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 114

SHOOT
TO
SIMILE

shoot vb 1 I प्रमुच प्रमुञ्चति, प्रमुञ्चते MBh,

Kathās, विप्रमुच विप्रमुञ्चति R, (as

arrows) अभिमुच Ā MBh 7.3967, मुच cl 6

(Dhātup 28.136) मुञ्चति, मुञ्चते — विसृज विसृजति

(ep. also Ā) RV, etc, (as arrows) अभ्यवसृज MBh, R—

(as arrows) प्रू caus प्रजावयति Nir 9.17—

प्रव्यध् प्रविध्यति AV, SBr — हि cl 5 (Dhātup 27.11)

हिनीति (Ved also हिनुते, हिन्वति, हिन्वते)RV.

1 II अभ्यातन Ā TS — संयुज caus संयोजयति

MBh — मुच cl 6 (Dhātup 28.136) मुञ्चति, मुञ्चते

(loc, dat, or acc with or without फति).

to shoot at आन्यध आनिदयति TS, ŚBr,

Lāty, etc, निन्यध निनिदयति, (ep. also निनिदयते)

RV, MBh , परिन्यध परिनिदयति (acc) MBh ,

अनुविस्तुज , निविश caus निविशयति (loc) MBh,

R , अस cl 4 अस्थति, आसे (loc, dat

or gen) RV, etc to s. against प्रतिव्यध प्रतिविध्यति

(ep. also प्रतिविध्यते) RV, etc to s. beyond अहस

to s. continuously संव्यध संविध्यति MBh to

s. down परिपत caus परिपातयति MBh , संनिपत

caus संनिपातयति MBh, R to s. off संनिपत caus

संनिपातयति MBh, R , परिपत caus परिपातयति

MBh , संचुद caus संचोदयति MBh, R , उपावसृज

उपावसृजति TS 6 , विनिर्युज (only fut विनिर्य-

दृश्यामि) R 2.23.37 (B विनीयैश्यामि) , ह

cl 1 (Dhātup 22.2) हरति, हरते Mn, MBh, etc, ~~km~~

~~xxxxxx~~(an arrow) व्याक्षिप व्याक्षिपाति, व्याक्षिपते MBh,

(arrows) विपत caus विपातयति AV , (arrows)

समुत्सृज समुत्सृजति R , (an arrow) अपक्षातय

Nom P AV to s. towards अनुत्सृज to s. upon मुच

cl 6 (Dhātup 28.136) मुच्यति, मुच्यते (loc,

dat or acc with or without प्राति).

to shoot forth

प्रपत

intens

प्रपापतीति

RV.

2 अङ्कुराय

Nom

अङ्कुरायते

Kāv,

अङ्कुर

Nom

अङ्कुरति

R̥k̥x Pārv

— रुध

cl 1

रीधति .

to shoot forth

प्रकृ

प्ररोहति

VS, Br,

ChUp, etc

, विकृ विरोहति, ~~विकृ~~

RV, AV,

TBr

, विकृ

,

उद्गू उद्गवति

MaitrUp,

Naish

, आग्निप्यत

to s. ^{open} upon उद्गिद

pass

उद्दिद्यते Daś, BhP, etc to s. through विनिर्भेद

(only ind विनिर्भेद) MBh, Hariv to s. up पश्य

प्ररोहति VS, Br, ChUp, etc , उद्दिद pass

उद्दिद्यते Daś, BhP, etc , उत्पत् उत्पतति

ChUp.

to cause to shoot क्लेशय Nom क्लेशयति

Prasannar.

shoot I अङ्कुरः — प्ररोहः

Hariv, Kāv, Suśr,

etc, (fig.) (ray of the light) प्ररोहः

Kum, Ragh,

BhP, प्ररोहणम्

MBh, Hariv, रोहः I, प्ररोहः

Cat, प्ररोह, उपाकह

f RV 9.68.2, प्रकह f

AV, कृह

f RV, AV, ŚāṅkhŚr, वीकृध f (once

in MBhm) w — मञ्जरी

Kāv, मञ्जरी, मञ्जरीका,

मञ्जरी

Kāv, मञ्जरी, मञ्जरीका — विटपः,

विटपम्

(g अर्थर्षादि) MBh, Kāv, etc — पल्लवः,

मल्लवम(ifc fआ) MBh, Kāv, etc — विसलयमGaut, R, Śak, etc, विसलयः, विसलयः L—विसम(विसः only Hariv 15445, ifc fआ) RV, etc — मतीनः

AV, etc.

II चलः Gal — धाता L — पत्तिगी L —प्रकाण्डः, प्रकाण्डम W — वैकल्यायकम L — कलमL — कशः RV, AV, BhP — विस्तुः f RV 5.44.3.6.7.

the aggregate of five shoots (of the Āmpra, Aśvattha,

Vaṭa, Partatī and Yajñodumbara) पञ्चपल्लवम् an ~~XXXXXX~~

aggregate of five s. of the Āmpra, Jambū, Kapittha, Bīja-

pūraka and Bilva पञ्चपल्लवम् the aggregate of five

s. of the (Panasa, Āmra, Aśvattha, Vaṭa, and Bakula)

पञ्चपल्लवम् L the aggregate of s. (of the spondias, ~~XXXX~~

rose-apple Bel, or marmes, citron, and wood-apple)

पञ्चपल्लवम् W a bamboo shoot पञ्चपल्लवम् L ,

०१
अशपातः

Kās consisting of young shoots पल्लवमरा

mf(ई)n furnished with young s. किसलायेत mfn

(gana तारकादि) Bharṭr, ŚārngP having a hundred s.

शताङ्कुर
mf(आ) n TĀr having ~~gold~~ golden s.१
हमकन्दकः L 'having long s.' (Cannabis Sativa or

Crotonaria Juncea) दीर्घपल्लवः L having many flowers

वत
and young s. बहुपुष्पप्रबालम् having new s. प्रबालवत

mfn W having s. प्रतानवत mfn Suśr, प्रतानिन

mfn L , प्रावल् mfn Dharmas having s. sent ~~by~~

down by the branches सावरी mfn Hariv having s.

turned downwards (as the Ficus indica) अवावरी

mfn KathUp having well-nourished s. तृप्ति mfn RV

1.168 having young s. पल्लविन mfn Kum , पल्लवित

mfn Kāv in s. विटपशः ind BhP a new shoot केन्दल

mf (अ) n L , नोवपल्लवम् W 'planting a s.' (a kind

of nuptial ceremony) अङ्कुरारोपणम् , अङ्कुरारोपणम्

GrS possessing shoots रा१३०२ mfn W relating to

a cūta shoot (pallava) रा१३०२ mf(इ)n Śis

2.19 a s. of a bamboo काम्बि f L , वैशाखम्

Sāy , कुचिका L the s. of a fig tree पुष्पप्ररोहः

Ragh a s. of any kind शङ्काका a s. of plant

उद्धिद f , उद्धेदः L , औशीरिका L ,

आकृ f AV 13.1.9 the s. (of a plant) which

grows downwards नितानः AV the s. of a reed

वेनकरीरः, वेनकरीरम् Susr a s. of barley यवाङ्कुरः

Ragh , गवप्ररोहः Kum a s. of Munja-grass मुञ्जवल्गुः

ŚBr a s. of the Soma plant सोमाङ्गु m VS, ŚBr, Kauś

a s. on the tree of mundane existence सैसारविटपाङ्कुरः

AshtāvS a s. of the vine palm मच्छलः L a s.

sent down by a branch (of the Indian fig-tree) अवरोधः

AitBr, अवरोहः Kauś, PārGr, R 2.52.96 a s. went

down from a branch कृती रुमः L a small s. दलम्

(प्रवालः L) MBh, R, etc a young s. प्रवालः, प्रवालम्

(ifc f आ) MBh, Kāv, etc , किसलयप्रसवः Ragh ,

विशलम् L , प्रसू f RV, Br, KātuŚr , उभः

Naish 8.2 , तोवमः Bhp 10 , प्रपाटिका L ,

फर्षीकम् L, बलम् (बलः g अर्थपादे)

(also pl, ifc f आ) , वार्बरीटः (only L) , वैत्रिकः

L , विद्रुमः L , हेति f (later also m) L,

हेतिक (ifc) young shoots have been put forth by

the trees पल्लवितं वृक्षः ^{११} a young shoot of darbhā दर्मतमृजकम्

ŚBr 3, AitBr 7.33.1, ĀsvGr 4.6 to change into a very

young s. पल्लवी वृक्ष Kāvyāḍ together with shoots

सपल्लव mfn MW to make a very young shoot

पल्लवी वृक्ष Kāvyāḍ to produce shoots आभिप्रकृह Suśr

to put forth shoots आभिप्रकृह Suśr.

mark to shoot at येद्य

mfn W.

shooter

shopper

n

अस्त

m

RV, AV, (with अपक्ष) SBr.

अस्त्रागत

R 5.43.2 --- (of missiles)

प्रयोज्य

m MBh.

R.

shooting adj शूच , शूच f(ई) - आवाधिन

VS, SBr.

shooting arrows अस्त्रक्षेपक L s. arrows to a

distance दूरेषु पातिन MBh 7.264 s. before (another)

पूर्वाशिन AV s. forth विस्मर्पिन MBh, Kālid s.

from afar दूरपात MBh, R s. like a snake अह्यर्षु

RV 2.38.3 s. pain (in the limbs) भेदः Suśr s.

pain in the side पार्श्वशूलः Suśr s. quickly शीघ्रवर्धन

L s. surely दृढ प्रहारिन् s. to a distance दूरपातिन्

MBh, R skilled in s. अस्त्रविदः Ragh 5.59.

desiring to shoot मोक्षकाम MW wishing to s.

मुमुक्षु (acc or comp) MBh, Ragh.

2 ऊह f ifc, ऊह f(आ) (ifc)

जति TS 7.5.20.1.

~~xxxx~~ shooting forth प्रकृह s. up प्ररोहिन्

Mn 1.46 s. up from प्ररोहिन् (comp) Mn 1.46 s. forth

विरोहिन् Suśr.

shooting n मोक्षः (ifc fञ्) MBh, Kāv, Pur,

मुक्ति f Hariv — विसर्जनम् R, विसर्गः MBh,

Ragh, BhP.

the act of shooting at an invisible object the sound

of which is only heard शब्दवेद्यः MBh, R, Divyāv,

शङ्खवेद्यम R the act of s. to a distance दूरपातनम्

MBh a particular attitude in s. आकीटम् Comm on Kum

Ragh ~~attitude~~ a particular attitude in s. (the left

foot advanced and right down back) प्रासकीटम् L a parti

cular attitude in s. विशारवः L , विशारवळम् L ,

समपादम् L a mark for s. at वेद्यम् MarkP

a particular attitude in s. विशारवम् Hariv, x

११
विशारवसम् L a particular position of the right

hand in s. an arrow सिंहकर्णः ŚāringP sharp s. pain

(esp. in the rectum) परिकर्तिका, परिकर्तनम् Suśr

s. a shower of arrows with the hand हस्तवापः MBh a

s. meteor स्युरदुल्का MW s. off (an arrow) अपवर्गः

Kir s. with arrows प्रयत्नाकः L a wound caused by s.

क्षिप्तम् AV 6.109.3.

2 अ३.२०॥म Sah — परिस्युरणम्

shooting forth प्ररोहणम् MBh, Sāṃkhyak, Sch,

Sinhās , श्रीहः Kum, Kull etc , विशीहणः

ŚrS, MBh, MarBrS , विशीहः MaitrS, VarBrS, Bhp

विश्वदि f L, ~~xxxxxxx~~ (of a plant) - दुमः Kir,

Kāvyād s. out भैदः Kālid, Bālar.,

shop n I आपणः MBh, R, Kathās — पण्यशाला L

विपणि mf MBh, Kāv, etc, विपणी, निपणः MBh,

MārkP, पण्यम् (ifc f आ) Daś, पाणि m W —

शालिका — कुटि f Un 4.144, कुटी MBh, R,

etc.

II आवरिका L, आवारि f L — आसनी L

— वीथि f, वीथी Śis 9.32 — साधृतम् W.

a barber's shop नापितगृहम् L furnished with

shops and markets विपणापणवत् mfn MBh a liquor

shop आपानशाला R tax on shops आपणिकः a

trader's shop प्रसारः Nalac.

shop-keeper - n आपणिकः L , विपणन m

Sis - स्वाध्यायेन m L.

shop-street n विपणपथः Kād.

shore n I तटः (तटम् Daśar 2.¹⁸/₁₉) MBh,

Hariv, etc, तटी (g औरवादि Gaṇar 49) Gīt, Prab

Sāh, तटकम् Inscr, तटभू f Śis 8.19, तडाका

L — तीरम् AitBr, etc (ifc f त्रा MBh, R, Ragh),

प्रतीरम् L = तीर-कूलम् ŚBr 14, Nir, Mn, etc (ifc

Pān 6.2.121, 129 & 135, कुलकः, कुलकम् L—

वेला MEh, Kāv, etc — कच्छः (कच्छा, कच्छम् L)

— रोधस् n RV, etc, रोधः Rājat, Suśr — मर्यादा

RV, etc — सीमन् f L — जलप्रान्तः L — उदकान्तः

ĀśvŚr, PārGr, Śak.

II आयोगः — लीत्रम् Un, K — त्रिपुटः L

— धन्वन् n (also m) — पाटकः — शम्बलः, शम्बलम्

L (also written सम्बल, संबल

).

along with the shore अनुत्तमम् ind Megh,—

अनुकच्छम् ind Megh → अनुवप्रम् ind Kir any

s. पारम् (rarely m) RV, etc → वप्रः, वप्रम् MBh,

R, Kir, सैकतम् (ifc f आ) MBh, Kāv, etc as far

as the s. of the ocean (including it) आसमुद्रान्तम् ind

R a bad s. कालीरम् Pāṇ 6.1.155, Kās → (in Sāṅky-

ya phil.) अपारम् → (in Sāṅkhya phil.) अपारम्

being on the s. उपकूलम् mfn BhP, Kād, Kās on 6.3.

59 brought to the s- उत्कलित mfn Sāh furnished

with shores कालिन् mfn Gaṇa बलादि , कलवत्

mfn gaṇa बलादि the further shore पारम्

(rarely m) RV, etc (fig.) having virtue for a s. शीलवत्

mfn MW, शीलवत् mfn Mṛicch growing near a s.

तीरभाज् mfn Kād 6.681, तीरज् mfn MBh 5,

BhP, तीररुह् mfn R 2.95.4, तीरस्थ mfn W

growing on the s. उपकूल mfn BhP, Kād, Kās on 4.3.

59 having no s. अलट mfn Śak 'having vast

shores' (the sea) महाकच्छः (prob.) the land lying on

a shore पोरकूलम् Pāṇ 4.2.82, Sch land upon the s..

कूलम् f L not having a s. अपार mfn RV, etc

on the s. अधिवेलम् ind Śis 3.71 , उपकूलम् ,

उपकूलतः ind Rāgh, Bhp , उत्तीरम् ind Kās

on Pāṇ 6.2.121 , उत्तीरम् Kir , अनुकच्छम् ind

Megh the s. of a lake सरस्तीरम् Pañcat the s. of

a river पक्षस n TāṇḍBr, ŚāṅkhŚr (fig) the

s. of a river निलम्बः MBh, Kāv, etc a tree

near a s. नीरजः R 2 whose further s. is diffi-

cult to be reached अपारपार Bear 12.93.

a forest of Shorea robusta

कार्यवणम्

Par 8.4.

5 a mixture of oil and the resin of S. robusta करालः

L.

Shorea robusta n I कतावृक्षः Śak, कताशङ्खरु

m Npr, (correctly कतातरु

and शङ्खरु

कताशङ्खः
कताशङ्खः
कताशङ्खः

L, कतातरु m, कताद्रुमः

L, वल्लीवृक्षः

L,

दीर्घः, दीर्घिशारवः, दीर्घकताद्रुमः L.

II अजकर्णकः, कलः

L, कललजोद्भवः L

गन्धवृक्षकः — चीरपत्नीः L — जलदाशनः L — व्यस्तकणः

L — रञ्जनद्रुमः L — शल्लकार्यः L — वंशः L —

सस्यसंवरः , सस्यसंवरणः L.

resin of the tree Shorea robusta अग्निवल्लभः ,

अरालः L resin of Shorea robusta कनकलोद्भवः L,

कलकलः L , कललजः L , कालः L,

लोक्षणतैलम् L , दाघे n L , देवेष्टः Gal

धूणः L , धूर्णः L , बहुरूपः , यक्षधूपः

L, यक्षधूपक Gal , रालः , रालकः, राह्णि m L,

वाह्णिगन्धः L , शीतलः L the plant S. robusta

कषायिन् m (शाल) L , कुशिकः L the tree

S. robusta आग्नेवल्लभः , कार्प्यः L.

shore-wave n वेळवीचि m, वेळोळि f

Rājat.

shorn adj मुण्डित Kāv, Hit, मुण्डक Divyāv

— उप GrŚrs — वापित L, परिवापित L —

व्यस्र — कृप् Mn, Suśr.

having the hair shorn मुण्ड f(अत्) Mn, MBh.

etc one who has his hair and beard s. उपकेशभ्रु

Kauṣ one who has his hair s.

उप्तकेश

MānGṛ one

whose hair is s.

व्युप्तकेश

MaitrS.

short adj I ह्रस्व f(आ) VS, etc (in time)

as a suppression of the breath) लघु f(वी or उ)

MārkP, लघुप्रमाण f(आ) VarBrS — स्वरूप f(आ)

Mn, MBh, etc (in prosody, as a ^{vowel or} syllable) लघु

f(वी or उ), (~~in prosody, as a vowel~~) ~~लघु~~ f(वी

~~उ~~ (as the breath) क्षुद्रक Suśr — स्तोत्र

f(आ) MBh, Kāv, etc — संक्षिप्त Nir, Mālav, Suśr —

सांक्षेपिक Kull — सूक्ष्म f(आ) Yājñ, MBh, etc

— वामन $f(\text{आ})$ MBh, Kāv, etc — नीच $f(\text{आ})$ Mn,

MBh, etc, (hair, nails) नीच $f(\text{आ})$ Suśr —

नीच $f(\text{इका})$ L.

II अनुङ्ग — अधुक् $L_{\wedge}(\text{day})$ दाहक्

ŚāṅkhBr 19.3, Naigh 3.2 — न्यस्त Śrutab — पित

Inscr, Mn, Kāv, etc — हीन ŚBr, etc.

any short motion निष्पातः BhP any s. space of

time

मुहूर्तः, मुहूर्तम्

RV, etc being s.

साधारणिक Kātyāra cutting like s. प्राणाच्छेद Var

cutting s. व्युच्छेति f MBh, Mārkaṇḍeya, व्युच्छेदः HPariś

entirely consisting of s. syllables सर्वलघु Ked

excessively s. अतिह्रस्व VS, etc for a s. time नाचिरम्

ind नाचिरेन, नाचिरात्, नाचिराय ind

नाचिरकालम् ind MBh, Kāv, etc having s. hair and

beard and nails नीचकेश श्मश्रुनख Yājñ

having s. hair and nails नीचकेशानख Suśr 'having s.

leaves' (a kind of Baisa) ह्रस्वपञ्चकः : ह्रस्वपञ्चकः

L having s. nails and hair नीचनखरोमन् ॥ Suśr

having a s. vowel on both sides उभयतोह्रस्व VPrāt

having the four extremities too s. चतुर्ह्रस्व R (B) 5.

35.18, Sch in a s. time स्वल्पेन , in very s. spaces of

time श्रुतिः ind MBh 5.12 in s. संक्षेपः (ibc

संक्षेपतः

संक्षेपात् , संक्षेपेण , संक्षेपम् ^) not coming s. of

अपश्चादङ्गन् , अपश्चादङ्गन् not s. अलघु not too

s. नातिस्वल्प Sāh occurring in a s. time सुसमीप

VarBrS one who has fallen s. of his object होनार्थ MBh

one who keeps his guests s. of food कृशातिथि MBh 12.

228 a period of the s. rains (which cease in 24 hours)

मृतवार्षिकः मृतवार्षिकम् Buddh prosodi-

cally s. ह्रस्व १ (आ) ŚrS, RPrāt, Pāṇ the quantity

of half a s. vowel अर्धह्रस्वम् Pāṇ 1.2.52 s. and

comprehensive (as a speech) मिताक्षर Kum s. as a

short vowel alone or before a single consonant (in prosody)

अगुरु 's. commentary' (N. of Comm) लघुवृत्ति f

a s. duration प्रदेशभाज् Daśar s.-eared शुष्ठाकर्ण

MaitrS, VS (Mahīdh) a s. hymn क्षुद्रसूक्तम् ŚaṅkhGr 2.7

a s. index सूचनी L. s. in stature वामन

f (आ) VS, etc s. of विना ind (preceded fr

followed by an acc, instr, rarely abl) AV 20.36.13 (not

in manuscript) Mn, MBh, etc s. of days वामन f(आ)

MBh, Kāv, etc s. of stature स्वदृक् L s. of the

right quantity ऊन a s. sentence सूत्रम् (accord.

to g अर्धचादि also सूत्रः) IW 162, etc s. §

statement संग्रहः KathUp, MBh, etc a s. story

उपकथा s. supply of grass अतृण्या Pāṇ 6.2.156,

Sch a s. time अल्पमात्रम् L , मनानेक् ind RV 10.61.

6 a s. vowel ह्रस्वः Prāt a s. while ago प्रागेव

ind Śak very s. ह्रस्वकः MBh, Hariv, etc , ह्रसीयस्

ŚBr, ĀsvŚr, RPrāt, etc , हसिष्ठ ŚBr , महाह्रस्व

L , स्वल्पकः f(इका) AV, etc very s.-sighted

(metaphorically) स्वल्पदृशः Rajat the very s.

verses (of Veda) परशुद्राः f pl VāyuP 'what

occasion is there for much talk?' i.e. 'in s.' किं बहुना

Śak, Hit wishing to give a s. ~~via~~ description संचिक्षिप्सु

VarBrS.

to become short हस्य cl 1 हसति, हसते

Mn, MBh, etc , (as a vowel) निर्हस निर्हसते RPrāt

to fall s. of हा pass होयते (ep. also होयति)

(abl) RV, etc , हा caus हापयति (acc) MBh,

Cāṇ , दध् cl 5 with पश्चा or पश्चात् RV

1.123.5, 7.56.21 to keep s. of food कृश् caus

कशयति ĀP, Bhag, Śāśr, etc.

shorten vb हस् caus हासयति Gobh, Mn, etc

(days) — लघूक् लघूकरोति Nai sh — संक्षिप्

संक्षिपति संक्षिपते MBh, Kāv, etc — कूण्

cl 1 कूणाति kpr — क्षामीकृ ŚārngP — प्रत्यग्रह

(only Ved inf प्रत्यग्रहर्तोः) AitBr.

to turn back i.e. shorten (the hair) निवृत् caus

निवर्तयति निवर्तयते Br.

to be shortened निर्हृस् निर्हृसते RPrāt.

shortened adj हसित Bhatt, BhP निर्हसित

Nir कृधु RV 4.5.14, VS 23.28, कृधुक Naigh

3.2 (v.1.).

not shortened अहस्त Vait , अरवर्ब RV

7.32.13 having the ears s. (as animals) छिन्नकर्ण

Paṇ 6.1.115 's.' and 'reduced in authority' लघुकृत

ŚārngP 's.' and 'reduced in importance' लघुकृत ŚārngP.

shorter adj हसीयस् ŚBr, ĀśvŚr, RPrāt, etc,

(prosodially) हसीयस् ŚBr, ĀśvŚr, RPrāt, etc .

having shorter nights हीनरात्र f(आ) Gaut be

appeared s. नीचैरदृश्यत Ragh 'in the s. half of the

night! दहेऽपररात्रे to be made s. हासनीय

ŚārngS.

shortest adj

हस्तिष्ठ

ŚBr — जघन्यायुस् Suśr

1.35.6.

the shortest one of the four kinds of Tāpaścith

क्षुल्लकलापश्चित्तम्

ĀsvŚr 12.5 , KātyŚr, ŚāṅkhŚr the

s. subdivision (in the arrangement of certain vādic com-

positions) कण्डिका

.

shortening adj हासक

f(इका) MW —

संक्षिप्त् .

shortening time (as a Mantra) कालसंक्षिप्त् Kathās

shortening n हासनम् Grihyās, Suśr, हासः

Mn, Yājñ, etc , ~~निर्हासः~~ निर्हासः ĀśvŚr, प्रहासः MBh.

short-lived adj स्वल्पायु, स्वल्पायुस् Hasy —

अल्पायुस् Mn 4.157 — मन्दायुस् BhP — स्लोकायुस्

BhP, स्लोकावशेषप्राण Rājāt — परिमितायुस् R — क्षणभूत

shortly मनाक् ind Prasannar — संग्रहेण,

संग्रहात् — माचिरम् ind MBh, R, Pur ~~न~~ माविलम्बम्

(Pañcat) माविलम्बितम् (BhP) ind — ~~न~~ नाचिरेन,

नाचिरात्, नाचिराय ind MBh — नाचिरे ind R — द्वाक् ind

Hariv, Pañc, etc — पुरा ind Kālid, Naish.

shortly after अल्पकाल् abl ind ŚBr.

short-necked adj चिपेट ग्रीव VarBrS 68.31

shortness n (of stature) ह्रस्वता R, ह्रस्वत्वम्

Suśr, Sarvad — हसिमन् n g पृथ्वादि .

prosodial shortness लघुता VarBrS, लघुत्वम्

Ping, Sch — निरायतत्वम् Kir 8.17 — वामनता GāruḍaP,

वामनत्वम् ŚārngP.

persodial shortness ह्रस्वत्वम् Kās on Pāṇ 2.3.56

s. of expression लाघवम् Sarvad, Kāṭy, Sch.

shot adj विप्रमुक्त R — अन्वस्त — प्रमुक्त

R — प्रणीत MBh — परिस्फुरित W.

one who has shot beyond अन्वस्त Pāṇ 2.1.24 s.

along अन्वस्त s. from a bow completely bent (as

an ~~xxxx~~ a row) पूर्णमुक्त R s. off विनिर्मुक्त R ,

आमुक्त , विनिःसृष्ट R , (as ~~an~~ an arrow) निरस्त

L, also निरासित R , प्रवेजित MBh , अनुप्रहित Kir ,

समचोदित MBh , संचोदित , प्रचुदित. (m.c. for

प्रचोदित) MBh , निरूपित BhP s. out विरुट

संनिपातित

ŚBr, etc s. together ~~संनि~~ R s. up रोहिन्

f(शणी) (ifc) MBh to be s. (missile) प्रयोज्य MBh,

Hariv to be s. at पातनीय (loc) Śak 1.10 to be

s. at without being seen शब्दवेध्य R the having s.

up प्ररुदि f Hcar.

shot n पातः MBh, R, Pañcat — असनम् RV 1.

112.21, 130.4, AV — हेति f(later also m) RV, हेतिक्

(ifc) — सर्गः RV — प्राप्ति f VS, TBr.

shot China silk विचित्रचीनांशुकम् W.

shoulder n I स्कन्धः AV, etc स्कन्धस् n

Un — अंसः — अंसकूटः — बाहुशिरवरम् Hariv —

भुजमूलम् MBh, भुजाशिरवरम् (Kād), भुजाशिरस् n(L)

L, भुजामूलम् sāh — दोःशैरवरम् L — पक्षः (ifc f

अ or ई).

II उपपार्श्वः — कत्सवरः L — नितम्बः L

— निषङ्गुथि (L) m — विरटः W — विहारः L

(prob.) शुप्ति f RV 1.51.5, मुख Sāy.

back of the shoulder असृष्टम् being carried on

the s. of स्कन्धवास्य mf(आ)n (ifc) Hariv being on

the s. अद्यंस mfñ ĀśvGr̥ , उपपक्ष्य mfñ AV 7.76.

2 belonging to the s. स्कन्ध्य mf(आ)n AV, =====

AitBr , अस्य (3) mfñ RV 1.191.7 a garland suspended

over the s. वैकक्षकम् Kād, Sadukt, वैकक्षिकम् Mudr,

वैकक्ष्यम्

~~वैकक्ष्यम्~~

Mudr, Jātakam, वैकक्षम् Mudr globular

formations of flesh on an animal's s. मणिका m pl

AitBr 'having powerful shoulders' (a buffalo) वीरस्कन्धः

W 'having s. like an elephant' (N. of a Dānava) गजस्कन्धः

Hariv 12934 having s. wide apart व्यस mfn MBh

the hav ng the place between the s. well filled out (one

चितान्तशेशता

of the 32 signs of perfection) विप्लव

Dharmas 83

having the s. of a bull वृषस्कन्ध mfn Ragh having

the s. of a lion सिंहस्कन्ध mfn MBh, R, VarBrS the left

shoulder (the clavicle?) उत्तरांसः MBh licking the

% s. वह्निहृ mf (अन्)n Hcar on the shoulders

प्रत्यंसम् ind Śis the part about the s. of an ele-

phant (where the driver sits) ~~स्कन्धदेशः~~ MW the part

between the shoulder-blades त्रिकम् the part between

shoulders and ribs अपलपनम् Susr the part of the

body between the ~~s.~~ s. अन्तरांसः ŚBr reaching upto

the shoulder उपकक्षदध्न् mfn ŚBr the region of the s.

स्कन्धदेशः MBh, Śak 's.-bow' (a sort of yoke or pole

made of bamboo with a cord attached to either end for ca-

rrying brudens) सन्धचापः L upon the shoulders

प्रतिस्कन्धम् ind W the two s. of an altar अंसे

अंसदध्न्

up to the shoulder अंसौ mf (अं)n ŚBr.

to suspend over the shoulder स्कन्धीकृ स्कन्धीकरोति

अंसफलकम्
shoulder-blade ~~अंसफलकम्~~ ŚBr, Suśr s. blades

अंसपीठः Suśr s. blade अंसः , स्कन्धापीठम्

Kād , स्कन्धाशिरस् n Kāv , बाहुबन्धनः R, बाहुपाशः

Ratnāv , कल्पवरः L , शितामन् n s. blades

असाक्ष्यौ m du ĀpŚr.

'broad-shouldered' (a boar) पृथुस्कन्ध L

'large-s.' (a ~~xxx~~ camel) महास्कन्ध W two s. द्विरंसक

mfn L white-s. शितिकक्ष mfn MañtrS.

the shoulder-joint कक्षधरः Suśr , चिरु m

L region from the neck to the shoulder-joint (in men and

animals) स्कन्धः AV, etc.

shoulderlessadj

व्यंसः sāy.

one who carries a burden on a shoulder-yoke वीवधिक,

वीवधिक

mf(१/२)n Pāṇ 4.4.17 a s. yoke for carryingburdens वीवधः , विवधः TĀr, ĀśvGr, etc.

shout vb I संरु संरैति

Bhatt — रट्

cl 1 (Dhātup 9.10) रटति

Kāv, Var, Kathās, caus

रय्यति Daś — गङ्गूय (onomat) गङ्गूयति TāṇḍyaBr

14.3.19—आभाष् आभाषते

MEh, Ragh — रिभ्, रेभ्

cl 1 रेभति

(accord. to Dhātup 10.22, रेभते) RV

— नु cl 2, 6 (Dhātup 24.26, 28.104) नौति नुवति

(pres. also नवते नवति

RV, etc).

II गद् cl 1 गर्दति TāṇḍyaBr 14.3.19 — बिट्

cl 1 वेरति Dhātup 9.30 — (esp. applied to the

chanted interjections in ~~Sāra~~ Sārman) स्नुभ् cl 1 स्तोभति

RV, Br, Lāṭy — स्यम् cl 1 (Dhātup 10.78) स्यमाते Bhatt

(for joy) ह्लाद् cl 1 (Dhātup 2.26) ह्लादते Nir, MBh.

to shout after अनुगर्ज् to s. after one अनुक्रन्द

RV 8.3.10 to s. against संगर्ज् संगर्जति (acc)

MBh to s. aloud व्याधुष् caus व्याधोषाते Hariv to s.

at अनुक्रुश RV 4.38.5 , अभिक्रन्द RV, AV, Lāṭy,

अभिक्रन्द Caus RV 9.68.2 & 82.1, अभिक्रन्द Intens

RV , अभ्याह्वे अभ्याह्वयते PBr , संगर्ज संगर्जति

(acc) MBh , आक्रन्द caus AV 2.36.6, VS 16.19, ŚBr

to s. at defiantly समभिगर्ज समभिगर्जति MBh to

s. in return प्रतिष्ठुम् प्रतिष्ठोभाते RV to s.

'Jīva' (i.e. long live) जीव् caus जीवयति (ep. also

Ā) Kathās 124.113 to s. out आन्क्रन्द आक्रन्दति

PārGr, MBh 3.11461 , समुन्नद् समुन्नदति MBh, Hariv

आवद् आवदति to s. to आरस् आरसति

Nalod to s. loudly भन्देनाय § only pr p भन्देनायत्

RV to s. to प्रनिशंस प्रनिशंसति SBr to s.

together संढे संढयते AV, SBr to s. towards

आरु आरोति आरवीति , अभिनु P Ā

(acc) RV, अभिनु Inten, RV , अभिप्रणु RV 4.32.9.

अभिविस्तृज् Ā (acc) Kāth to s. with joy गु P

TāṇḍyaBr 14.3.19.

to shout towards

अभिप्रणु

Intens (1 pl

- णोनयः) RV.

shout n

श्रोशः

VS 19, TS 7_n —

अभिक्रन्दः MBh—

हलहलशब्दः MBh, R — रटनम् Rajat — प्रणादः MBh, R

— आरसः Mālav, आरासः ~~सिस~~ Śis — सारस्थम्Nalōd — प्रक्ष्वेडितम् R — श्रवस् n RV, VS, BhP.

followed by shouts अनुगायस mfn RV 8.5.34 a

general shout सांराविणम् Mālatīm, Naish , संहूति f

L opposing s. विवाच् f RV praised in successive

shouts स्तोभित mfn BhP received with s. ररित

mfn Inscr resounding with the s. of the joyful troop of

hunters सहर्षमृगयुग्रामनिनादमय mf(ई)n Kathās a

shout of joy हर्षनादः R, हर्षनिःस्वनः Ragh, हर्षनिस्वनः

R , नान्दीनादः (Mudr), नान्दीनिनादः (Kathās),

नान्दीरवः MBh , नावः RV s. of ~~praise~~ praise

भरः (ifc f आ) RV a s. of triumph नावः RV

a s. of victory जयघोषः Heat, जयकोलाहलः w, जयघोषणम्

जयघोषणा Ragh 12.72, जयध्वनि m W to answer

with a s. प्रणिष्टुम् प्रणिष्टोभाते RV to give a s.

गङ्गुय (onomat) गङ्गुयति TāṇḍyaBr 13.3.19

to give shouts of joy गर्द cl 1 गर्दति TāṇḍyaBr 14.

3.19 to receive with s. of joy आस्तुम् आस्तोभाते .

shouted adj शरित .

not shouted fowards अप्रतिशप्त SBr.

shout १५ (N. of an Asura) संहारः

Hariv, Pur (v.l. संहारः) .

shouting n कीरिन् .

shouting adj संक्रन्दन RV, A, Bh — विरविन्

Bh, R, etc. — उच्चभाषिन् — प्रक्ष्वेडित Bh,

R, प्रक्ष्वेडित — भन्दन ~~स्तुभ्वन्~~ (आ) S, TS

— स्तुभ्वन् RV .

not shouting towards

अप्रतिशंसत् or अप्रतिशस्त

s. defiance at home गेहेनदिन Thatt 5.41 ' s. in

the heat (the Waruts) वमस्तुभ PW 5.54.1 s.

like a thunder cloud मेघहादु Ph s. loudly (the

Waruts) बृहद्विरि PW s. most loudly भन्दिष्ठ

PW s. together सद्योष (pl) Tāṇiyabr , सैराविन

shouting n समाक्रन्दनम् Chart: रटनम्

rajat, रटितम् Kad, Hear, Pajat संराधनम्

Jatakam .

confused shouting निगदः RV 10.116.4 s.

together संनादः, सनादाः rh, P, e c (also संशदः)

संहति f l. simultaneous s. समुन्नादः rh.

to bring together by shouting संक्रन्द caus

(only aor समचिक्रन्द) RV .

so as to shout to each other (at the different steps

of a dance) i.e. repeating separately अभ्यासम्

ind KaushBr .

shovel n स्वनित्रम् (Pān 3.2.184) P 1.179

6, TāndyaBr, Lāty, Mn, etc ; स्वनित्रा

R 1.10.27 — —

स्वात्रम् Un 4.161 — आकर्ष

Kaus' (Sch) —

कठिनकः L, कठिनम्

L — वण्डालः, वण्डालः,

वण्डालः

(only L) .

a kind of shovel फालङ्ग (फालङ्ग L) R,

गुप्तयिरा n a kind of wooden s. कुष्ठकुदालङ्ग

L vv 11, काष्ठकुदाल, काष्ठकुदाला little s. विशीरवा

the pointed end of a s. श्यू L a small s. खनि

पञ्चक Pancat, Matlas 61.109, खनित्रिका L

a wooden s. अभि f 18, 47, 53r, etc.

show vp I दृष्टे caus दर्शयति, दर्शयते

in, to, for, etc, प्रदृश caus प्रदर्शयति in,

3h, etc, निदृश caus निदृशयति 3bh, 3av, etc,

पदश caus पदशयति १, Paśh, Paśhos, Paśab, etc

प्रातिदृश चतुः प्रातिदश्यति तत्र, अनुदृश

caus अनुदृशयति, परिदृश. caus परि-

दशयति bh, bhāṣap, अभिदश caus अभिदशयति

संदर्भ caus संदर्भिति ph, Kar, etc, विदुश

caus n n n
विद्वत्तयाव , Hariv, P, आशुत
caus

आदेशयति — प्रदिश प्रदिशति, प्रदिशते

PV, etc, दिश caus देशयति, देशयते Bh. 7,

सम्प्रदृश caus सम्प्रदृशयति Bh, P, Mariv, etc,

kindness etc) अपदिश P 10.132.6, आदिश

caus आदेशयति Patnāv, Bh, 'ak, Briceb,

समुपदृश caus समुपदृशयति Kārand, समुपदिश

समुपदिशति Bh, व्यादिश व्यादिशति

P, Prab, ~~caus~~ दिश cl दिदिष्टि PV 8.82.15,

उपादिश उपादिशति Bh, BhP, निर्दिश निर्दिशति

ricch, 'sak, etc — अवश्युत caus अवशीतयति

Comm on BrArūp — दिश intens दीदिष्ट

— प्रकाश caus प्रकाशयति (rarely प्रकाशयते)

Up, 'Bh, 'Kav, etc — सूच cl 10 (Phatno 35.21)

सूचयति BaitrUp, 'B, 'Kā, etc — (the way) प्रया

caus प्रवापयति 'sar — रुद्ध caus रुद्धयति

Bh, 'Sāh, etc — आविष्कृ 'B, 'A, 'BBr, 'Sāh, etc —

पुरस्कृ पुरस्करोति, परस्कृते 'Pājat — भास

ca s. भासयति, भासयते

cl 2 भाति Bhāṭṭ (v.l.) — कथ cl 10 (ep. ak

also) कथयति (-ते) In 11.111, 'ak 291.L, Cusr.

etc — ङ्कह ङ्कहति, ङ्कहते BhP, VarBrS

Rajst, Sah, Panast, etc, प्रवह प्रवहति (Pan 1.

3.38) BhP, वह cl 1 वहति, वहते Bh,

av, समुङ्कह समुङ्कहति, समुङ्कहते B, VarBrS — (as the

path) अनुपश अनुपश्यति, अनुपश्यते RV 10.14.1, RV

6.28, 3, RV 10.20 — ङ्मील caus ङ्मीलयति

Trab, 'as, Com on Lāṅg — विवृ विवृणोति, विवृणुते

RV, etc — प्रथ caus प्रथयति

(rarely) प्रथयते) १st, Pur — प्रतन प्रतनोति,

प्रतनुते 'is — लक्ष्यता (acc with नी) — आलोच

caus आलोचयति, ~~आलोचयते~~ आलोचयते ph — समाधा

अनुसंख्या समाधत्ते, १st, 2nd, etc.

II अनुसंख्या caus अनुसंख्यापयति १st

— आबन्ध आबध्नाति 1st, 2nd, etc — आयम् caus

आयामयति ph — उदायम् 1st, 2nd, 3rd —

निबन्ध निबध्नाति 1st — प्रतिचक्ष प्रतिचष्टे 1st — प्रयुज्

c. us प्रयोजयति BhP प्रवृत्त c. us प्रवर्तयति

, BhP — ध्या Ā, Pariv, Kā, P t, etc — तन्

cl 8 तनोति, तनुते Ā, 3.25, Ā, K, Pariv, etc —

दा cl 3 दत्ते 1.2.1.4.7 — निर्मा निर्मितीति

CS, AV, Br, निर्माति Kā, Pur (with

नीतिम्) — पिशुनय Nom पिशुनयति

Ā, K, Patnav — प्राचित cl 8 प्राचिकित्सति

— प्रणी प्रणयति, प्रणयते Bālar, Prasannar

बन्ध cl 9 बध्नाति (rarely बध्नीति

cl 1 अन्वयति, अन्वयते

3b cl 4 अवयति

Hariv.) 3b, Hāv, etc — भू caus भावयति rarely

भावयते 3b, Hām, Das — मा cl 2 माति

(Dhātup 24.54) cl 3 मिमीते (25.6) cl 4

मायते (26.28) — यम cl 1 यच्छति

(Ved also यच्छते and Ved sp. यमति, यमेते)

— विरव्या caus विरव्यापयति —

विचक्ष विचक्षे — विविच विविचिर्विचक्षे 3b — वृत्

cl 1 वर्तते rarely वर्तति) 3b, n, 3b, etc —

(heroism) श्रियते cl 1 (Dhātup 21.31) श्रियति,

श्रियते R -- सभाज cl 10 सभाजयति (rarely

सभाजयते) -- समिन्ध समिन्धे, समिन्धे Bhatt

— सु caus सारयति cl 10 F Viidh — स्पर्श

caus स्पर्शयति (Āp' r), स्पर्शयते (...).

III दृश cl 1 F 1 A Dhātup 33.21 .

to show affection स्नेहं कृ to s. a person to

दृश caus दर्शयति, दर्शयते (acc IV 4.20 .6,

Or, etc pen n 4.59, h, etc dat P 2.31.31, hagh, etc instr

after A refl Pān 1.4.53, Kās) to s. a thing to दृश

caus दर्शयति, दर्शयते

[see AV 4.20.6, 93r. etc

yon in 4.59, h, etc 22 R 2.31.33, Ragh, etc instr after Ā

refl Pān 1.4.51, Kās) to s. forth विभू ~~विभू~~ caus विभावयति

Sāṅkhya, h, etc to s. one's self दिश pass देदिश्यते

Ā, 3, 2, 1 cl 2 भाति h, etc, दा cl 3

ददाति (दत्ते) (with दर्शनम्) rab 3.0 ,
1

दृष cl 10 दृषयते on, दृष्टम्

दृष्टम्भते Prep, aish, hūrtas, समीक्ष caus

समीक्षयति, समीक्षयते

AV to s. one's self to

दृश

caus

दर्शयति, दर्शयते

(with or self आमानम्)

(acc AV 4.20.6, 'ar, etc gen n 4.59, 'ub, etc det R 2.31.33,

Part, to ins r after Ā refl Pen 1.4.53, 'as) , सैदृश

caus सैदर्शयति (acc) 'ub, R , सैदर्शनिम् प्रथम (gen)

to s. ostentatiously

पनाय

nom

पनायते, पनायते

R 6.75.6 to s. plainly संसूच संसूचयति Kāv,

ar. 'at' as to s. so other belong ing to one's self to

दृश

caus

दर्शयते

(acc AV 4.20.6, 'ar, etc gen)

In 4.59, 1.4h, etc dat N 2.31.33, 1.4h, etc instr after A refl

Pan 1.4.51, 1.4s) to s. the knowledge (of any one, with

reference to sacred things) सिध्य caus सिध्ययति,

साध्ययति Pan on Pan 6.1.49 to s. the time कालय

Hom कालयति Bhāṭṭya 35.28 (v.l.) to s. the tongue विज्ञेह

to s. to अभिदृश caus अभिदर्शयति (caus) 1.4h

to s. towards उद्दिश उद्दिशति, उद्दिशते 1.4h hār TBr .

to wish to show दृश caus or caus दिदर्शयति

1.4h, दिश caus दिदिक्षति, दिदिक्षते

show m प्रेक्षणकम् Balar, Hcat, प्रेक्षणीयम्

Vet, प्रेक्षणीयकम् Tathās — ११ को तुकम् Tum, Pas, 'har

tr, etc, ११ को तुकम् L समकारः — रूपम्

(ifc) 'asar - - लक्षः, लक्षम् - नृति f IV.

any show नोटिका Balar 7.76 for s. प्रेक्षार्थम्

in Kavyā making no s. निराकार mfn 12h, R, etc ,

निराकृतिना mfn 12h, निराकार (v.l. कृति)

not making much s. नातिशोभत mfn 12h public shows

and assemblies प्रेक्षासमाजम् In 9.84 (v.l. प्रेक्षसमाजः ११

manu) putting on a show of virtue ११ वी ३।७ ब्रतम्

a woman fond of seeing shows प्रेक्षजिका .

to be shown दृश pass दृश्यते (en. also

दृश्यति) Mn, MBh, Kav, etc .

to present a false show उपदृश cause उपदृशयति

Kathas 19-75, Rajat .

shower n दर्शयितु

Sh 6.129, Bagh 3.46 -

दर्शकः ~~अपदर्श~~

one who shows अपदर्श mfn one who shows anger

(as he doings o and her person) कृतद्विष्ट mfn AV

7.113.1 one who shows affection कृतस्नेह mfn one who

s. under कृतकोप mfn , कृतक्रुध mfn one who s. the

way उपदर्शकः L , मार्गिनि m R what s. निर्दोष्ट

mfn L who s. निर्दोष्ट mfn L .

पृष्णुते

shower vb प्रवृष cl 5 प्रवृष्यति, (27, 13, 25, cl 10

(or an) प्रवृष्यति, प्रवृष्यते 27, cl 9 प्रवृष्यति .

to shower abundantly with प्रवृष प्रवृषति

(instr / 13, Kāv, etc to s. own वृष cl 1 (14atur

17.56) वर्षति (sp. also वर्षते and Ved वृषते)

17, 22c to s. own सैवृष सैवृषति 18 .

shower n द्वारा — वर्षः, वर्षम् (^(युक् ३ आ) of rain) ~~वर्षः, वर्षम्~~

(ifc f आ) PV, etc, (fir) - (of flowers arrows just etc)

वर्षः, वर्षम्
~~अम्बुकणः~~ (ifc f आ) — अम्बुकणः L — (lit anxx

but whether i. e. stream of arrows) नाराचदुर्दिनम् Bagh

— कक्षरम् L :

a mine in showers प्रावृष्येण mfn L fond of s.

(Paruts) द्वारावर mfn PV 2.34.1 giving a shower of

nectar अमृतवर्षेण mfn Sak (v.l.) a bar s. आसारः

th, lā, lāh, lālav, lāthā, etc, तरन्तः m v. रफः

having sho ro सासार

m अ n R a shower of

वृष्टिः , वृष्टयः (ifc) a s. of arrows वाणवर्षणम् ,

वाणवृष्टिः , शरवर्षम् m, P (pl), इप्सुवर्षः

as , अरुणवृष्टिः f Ragh 3.59 , शरासारः Vas,

शरीषः m pl 'is a s. of dust मौसुवर्षः , मौसुवर्षम्

In 4.113, मौसुकरः VarBr3 , मौसुनिपातः VarBr3 ,

भस्मतूलम् L , हस्तिमलः w a s. of rain वृष्टिसम्पातः)

a at , वारिधारः, वारिधाराः (f pl ifc f अतः) , उदक-

सौचनम् , प्रस्यन्दिनः m Gant , उदमेघः)

EV 1.116.3 a s. of sparks from burning charcoal अङ्गुरवर्षम्

near a s. of stones अश्मवर्षम् . MRh, अश्मवृष्टि f

R 3.38.8, शीलवितानः, शीलवितानम्, शीलवृष्टि f.

शीलवितानम् mf ई less correctly आ n with वर्ष

a s. of tears बाष्पवृष्टि f MRh, बाष्पासारः fālav

a s. of water शरवर्षम् 'is (pl) a sudden s. of

rain वर्षादिः Kav .~~xxxxxxxxxxxx~~

to cover with a shower (as of arrows or plovers etc)

आभीवृष्ट (sometimes Ā) (acc) MRh, etc .

show-r-bath n द्योरागृहम्

Susr, Kav - सैकः

Susr, Sarnas, सैयनम्

Susr, सैयनकम्

Sarnas .

a room fitted up with a kind of shower-bath यन्तद्वोरागृहम्

h .

to be showered वर्ष्य

mf(भा)n MW .

showerer (of bounties) वर्षावितृ , वृषभः

Say .

showering adj प्रवर्षितृ 100, 2, etc, वर्षिक

W .

' much showering ' (yeilding abundant stream or

rays of light) मूरिवार f(आ) PN s. arrows व्याणवर्षिन

Each , इधुवर्षिन for s. own वर्षिन (mostly

life) ¹⁻ Sankhar, etc s. drops of blood शीणिताबिन्दुनारिण

IN .

showering n उल्लेखः .

showering down सैवर्षणम् MW .

showing adj दर्शन ifc MBh, Sak 4. $\frac{21}{22}$, Kathas 56.

203, प्रदर्शन (ifc) MBh, Hariv, Kathas, दर्शयितृ

MBh 6.129, Pañc 2.46, दर्श ifc, दर्शन f(ई) Pan 5.

2.3, दर्शक, प्रदर्शक Prāt, निदर्शन

f(ई) Hariv, MBh, संदर्शयितृ Nir — सूचक f(इका)

MBh, Kar, etc, संसूचक Nārk?, संसूचिन Subh —

दर्शिन MBh, etc, निदर्शक, देशक (ifc)

दौर्लभिक f(ई) MBh, Hariv, निदोर्लभ, उपदिश

ifc, आदौर्लभिक Nir — अभिव्यञ्जक — पेशुन (ifc)

Kālid, Kathās Pur

पुष्प

(ifc) Sis 10.32

बान्धन-भाविन Mallin

गुष्प

ifc Bālar 4.17, 9.25,

Sinhās, Introd 51, 15.4, Kuval .

showing one's weak points

विवरदर्शक

EBB s. can

-idence

विश्रब्ध

Var, the

s. respect

दत्तादर

s. tenderness

प्राप्तव्यबान्धन

Mikr

s. the teeth दन्त-

निष्काशित

निष्काशित

Mit 3.7. $\frac{0}{1}$

(v.l.)

, विवृत्तदंष्ट्र

Variv (r o for

विवृत्तदंष्ट्र

v.l.,

विवृद्धदंष्ट्र

)

s. the way

सङ्ग-भव

Mikr on Variv 8992

s. (

the way)

अनुशासत

1.119.4

s. way marks of indentations पीडाभाज

ikr s.

way marks of pressure पीडाभाज Kir .

wishing to show one's self ततनुष्टि

B 5.34.3

wishing to s. दर्शयितुकाम .

wishing to show सदि दर्शयिषु thatt .

showing

25
—
14

Com: on lit p

९
द्योतनम्

प्रथम

(the tooth)

पूया यन्मि

—सैवहनम

publicly showing

Mr. Wh, Sum, etc

s. one's self प्रचारः

MBh, Var, etc ' s . the sun ' (to

a child or four months) one of the rites called Gayakāra

आदित्यदर्शनम्

Visnus 27.10 (a dog) s. the te th

दन्तदर्शनम् MBh 5.2652 .

show n adj दर्शित

R 1. Hesh, etc, प्रदर्शित

En, Th, etc, निदर्शित

Rajat, सैदर्शित

Balay,

आदर्शित R 1. 38, सैनिदर्शित, उपदर्शित,

दर्शापित

Sinhās 1. 5

सूचित

Bh, Kāv, etc, संसूचित

Bh, Pāncat

प्रकटीकृत

Kāv, Pur

दिष्ट

दैर्घ्य

Bh, etc, निर्दिष्ट

Bh, Th, etc, समुद्दिष्ट

En, Th, etc

प्राविष्ट

Divyā

आवृत्त

आयामित

Bh — पिशुनित

Batnāv, Bālar — (as a kitchen

प्ररोपित

Rajat — बह

(esp. ibc) Bh, Kāv, etc

— वृत्त Lalit .

as has been shown यथादर्शितम् in Kalav clearly

s. सम्प्रदर्शित with having s. दर्शितवत् s. clearly

प्रमाणित Rajat .

to be shown दर्शयितव्य 3.2.21, Samk .

दर्शनीय Ka has 71.20 , निदर्शयितव्य Pat,

प्रकाशनीय , उपपाद्य , देष्टव्य , विधीय

Kav Rajat, Hat , देय , सेवाह्य Apr .

having shown उद्दिश्य in p .

showy speech उदात्तम् Kāvyaḍ, Sāh, Prastāpar .

shred n अपच्छिद f SBr, PBr — परिवासनम्

Apār, Kāvyaḍ, Sch — कृन्तनम् 10.27.23, Sitr

(ifc) SBr 12) .

the shreds of a garment torn in a scuffle विभावरी

, विवादवरत्रगुण्ठी, विवादवरत्रमुण्ठी .

shrew n दुर्भगा W .

the female of a shrew दीना

L ^{musk} the much s. वैशमनकुव.

L a s. mouse शल्यवत (it आरवु) Th .

shrewd adj चतुर f(आ) Paṇ, Vikr, etc,

Paṇcāt, etc, चातुर L — विदग्ध Paṇ, Kāv, etc —

कुशाग्रबुद्धि Paṇ 5.4, कुशाग्र — प्रतिभात

Tathas, Paṇcāt, etc — पाण्डित Śr, Paṇ, Kāv, etc —

प्रतिभात Ka hās, प्रतिभात Paṇ, Kāv, etc —

परिपक्व — चेक f(आ) Jain (Paris 2.111) —

ध्वनिन (Vām 5.2.59) L .

a shrewd woman सुविदग्ध f L very s. परिपक्व

shrewdness n कुशाग्रबुद्धि f - इभनिमीदिका

L - नोभर्गम & पुरोहितादि - कृत्रिमता Hear

- परिपक्वता W, परिपाकः Naish - परिवेदना W

- विज्ञानता Balar .

shriek vb कुरा cl 1 कुराति (rarely Ā) ,

AV, Bṛh, etc — वाश cl 4 (Dhātup 26.54) वाश्यते

(ep. also वाश्यति Ved and ep. also वाशति,

वाशति) Bṛh, etc — फुल-कृ फुल्लराति,

फुल्लराते Kathās, Pañcat — विरस विरसाति

Hariv, Bhatt — नदि cl 1 (Dhātup 3.19) नदिति

(ep. also नदिते) Br, etc — आरट P Kathās, Bhatt

रयम cl 1 (Dhātup 19.78) रयमति Bhatt .

shriek n प्रक्रोशः Laty, क्रोशः TS 2.19.

TS 7 - रावट् १३५, १३६, etc - फुल्लतम् Pajat .

uttering a shriek मुक्तफुल्लति f Kathas .

to give a shriek किंकिळाय non किंकिळायति,

किंकिळायते Kāran , अतिगुर १.१७३.२ .

shrieking adj फुलकारवत् L.

shrieking n विद्रुतम् n, etc - फुलकारः

Chartr, Kathās, मुक्ताफुल्लिति f Kathās — (of owls)

दुलकारः Mālatīm 5.19, Pañca 1, (of owls) दुलकारः,

दुलकारः Uttarar 2.28 .

the fork tailed shrike कालिङ्गः Bbh 1.239,

Susr, Bh- the female of the fork tailed s. कालिङ्गी

the fork tailed s. कालिङ्गः L, भृङ्गः

Bbh, भृङ्गराजः Bbh, R. Susr, etc, भृङ्गकः L.

कालिकारः L, एवंग्र म L, एवंग्र mfn L,

वृक्षारः L, फिङ्गकः L, कालिङ्ग, कालिङ्ग,

दीर्घपक्षः L, व्युम्भता L a large s. (bird)

राजभृङ्गः L, व्युद्धिमता m L.

shrill adj तार TāndyaBr 7.1.7, TPrat, Viksha

h 7, Mricch, etc पटु f'पटु or पट्टी 1 h,

Kav, etc, (to sing) मदपटु ind Kash दीप्त

Var rs 88.11, 91.1, usr, (in angury) प्रदीप्य

प्रदीप्य अप्रमादि, प्रदीप्त VarBrS युमा

, AV — (as a sound) विकर्षिन् AV, Paris — (as a

voice) प्रभास्वर L — (as a sound) सम्भृत

7.3911 — (said of the voice) भर्गवत AV —

(said of a disagreeable sound) सुट्टु

50
talar 4. 51

— ३२५ — RV .

a strill bell मधुवण्टा ३२५ a s. cry सुषुभ -

RV a s. note तारह, तारम TāṇyaBr 7.1.7, TPrāt ,

Siksha Dh 7, Tricch, etc a s. sound तारनाहः a s.

tone काकरवरः

to utter a s. sound सारिक्क

सारिक्क

सारिक्क / SBr .

having a shriller voice पटुतरगिर

nfn Vikr .

shrimp n चिङ्ग.रः, चिङ्ग.री, चिङ्ग.उः गलानिलः
L—

L, गङ्गादेय v l l गलानिक, गलानिक, गङ्गादेय

L—इद्राकः .

any shrine dedicated to Śiva (generally containing

शिवालयः

a Līṅga) ~~मङ्गलद्वयम्~~ (शिवालयम्) Kathās a Budd-

hist s. (filled with reties) एडुकः (एडुकम्

L) Bh, (एडुकः L) , एडुकम् L Durga's s.

देवीगृहम्

Kathās a fire s. अग्न्यायतनम्

anGr a s. of a particular form विमानः, विमानम्

VarBr the superintendence of a s. स्थानाधिकारः

Inscr .

shrink vb संकुच (संकुच्य) संकुचते

Kāv, Kathās, Susr, pass संकुच्यते Susr -- प्रातिसंह

प्रातिसंहति, अर्किसंहति with आत्मनम्) प्रावेक्ष

(with (खानि) अङ्गानि, (खानि) गान्धर्वानि

R, Kathās --- कृषीम् - कृण cl 1 कृणति

pr - युण cl 10 युणयति Bhāṭ p 39.9 - कृञ्

कृञ् कृञ्यति Bhāṭ p 7.4 .

to shrink away from विगुप desid विगुप्यते

SBr, Kathās to s. back प्रातिवेष्ट प्रातिवेष्टते TS to

s. back together समुद्भिज्ज समुद्भिज्जते Bh to s. from

मुद्भिज्ज मुद्भिज्जते (rarely मुद्भिज्जते in Bh), मुद्भिज्जति

(rarely) 'Satr, Bhatt, पर्युद्भिज्ज (only fut पर्युद्भि-

जिष्यति) R, विकम्प cl 1 विकम्पते Bh, R, etc, आथ

desid लीभसते Br, 'Srs, etc to s. in drying उपवे

उपवायति TāndyaBr, 'Sān'hSr, Kāth, आश्य आश्यायते

Back to s. in together सँक्की pass सँक्कीयते

Br, संवेष्ट संवेष्टते Bh 6.4069 to s. up संक्षिप

pass संक्षिप्यते n, h, etc, प्रातिसंवेष्ट प्रातिसंवेष्टते

MBh .

to cause to shrink उपशृणु

caus

उपशृणुयति

Ap, h, Kathas to cause to s. together संवेष्ट

caus

संवेष्टयति h to cause to s. up पारिवेष्ट

caus

पारिवेष्टयति h, वेष्ट caus वेष्टयति,

वेष्टयते

Svet to s. from वेष्टय

on वेष्टयत

IV 8.40.2 .

shrinking adj कट् f(अ) P, Kricch, Ragh, Neah

Sak, Pancat, Hit .

shrinking from विकम्प W .

causing to shrink शिकोयक avya, Sch, शिकोयन

f(३) .

shrinking n संकुचनम् Car-- (H. of a disease

or class of diseases (accompanie by skin eruptions))

तवमन m AV 1.4-6.9.11f, 19 -- इयसा 'Br,

इयसितम् 'Br .

' shrinking from touch ' (the semsitive plant Mimos.

Pudica) स्पर्शकज्जा L s. together संकोपः

Br, Kav, etc, निकुञ्चनम् Car .

the act of causing to shrink उपशीषण 'Susr,

Prab .

shrivel vb प्रतिस्त्रिष्ट प्रतिस्त्रिष्टते —

परिशुष परिशुष्यते, परिशुष्यते — 3h, Kav, etc — भाविश

(with (स्वानि) अङ्गानि (स्वानि) गत्राणि)

R, Kathas .

shrivelled and वर्धित Sankhar, वर्धित

Sis, वर्धित nP — परिशुष्क MBh, Fav, Var, Susr,

शुष्क f(अ) B, etc मेळान Car — संकुचित

R, Bhartr, Susr — शीर्ष Mn, MBh, etc .

having shrivelled limb शुष्काङ्गः f(इ) "

having s. limbs सङ्गतगात्र MBh s. grain पुष्पकः,

पुष्पकम् n, MBh, etc , शुद्धधान्यम् La s. grain of

corn पुष्पम् AV s. hipregion शुष्कनिताम्बस्थली hūrtas.

' shriveller ' (N. of demon causing disease)

संक्रान्तः Hariv .

shrivelling adj परिशीषित Rājāt .

shrivelling leaves पर्णशुष्य n 2.22, Sch .

causing to shrivel up संक्रान्तकāvya , Sch ,

संक्रान्त f(ई) .

shrivelling n सिकुचनम् Car .

shroud n शवाच्छादनम् MN.

a dead man's shroud मृतकम्बलः Cand .

shrub (or small tree with short branches and roots)

1) शृणुः (M) Yaṇ 2.229, Bh, 2.25.7, VarBrS,

शृणुका Cusr, शृणुः M 1.84.8, अहिच्छात्रक

air 5.16, शृणुका Cusr - शृणुः M - गुच्छः

VS 25.8, Mn, Yaṇ, etc — विटपः, विटपम् (अर्थवृक्ष)

MBh, Kav, etc शरि M Mn 4.117, Sch, शृणुः

L - वीरुधम AV, वीरुधा Yaṇ, विरुधि-

VarBrS - गुच्छः Mn 1.46, Yaṇ 2.229, Yaṇ, गुत्स

वानस्पत्यः AV — अफकापः L — विस्तारः L

(the leaves of which are used in discutient applications

1 इन्द्रसुरसः L, इन्द्रसुरिसः — हस्वशाखाक्षीफः L .

a beautiful red flowering shrub रक्तसुधमणि

m m being in shrubs कदम्ब mfn VS 16.34 covered

with tree and s. वृक्षगुल्मावृत mfn in 7.192 a forest

shrub वनगुल्मः 12h grass and shrubs तृणोत्पन्न

sg (१ गवाश्वदि) mfn 5. Kad a kind of little shrub

महामांसी L a kind of low s. खर्वपत्ता L a kind of

s. उपदेशः L, (prob) कुडीची Kaus, गुडीची,

- कृष्णाञ्जनी L, काकाञ्जनी, जलेकहा L,

दीर्घशाखिका L, दुरावर्षा L, द्रवसत्री, सिम्हरी

(शिम्हरी) , द्रोणा L, वसरा L, नीलपिपीलीयी

(?) L, नीलाञ्जनी L, पञ्चाङ्गुली L, पट्ट-

पात्रिका L, पन्मगी L, पाण्डु m L, पाण्डुरफली

L, पाण्डुरफली L, पीतदुग्धा L, क्षीरिणी, पीतपुष्पा

L, प्रसन्नगन्धा L, प्राणिमातृ f L, फणिन m L,

फेना L, सातला, बृहत्कालराखा L, भुजनी

L, भुजंगी L, भूम्याहुव्यम L, भूरिपलितक्षत L,

भूरिफली L, भोगिन mL, मदनायुषः L,

मधुनी L, मनोजवृद्धि FL, मङ्गलदा L, मार्क-

ण्डीयम् L, मृतसंजीविनी L, रागदह L, रोमाश्रयफला

L (wr), वूतारि mL, वातवनी L, शिशुती,

विक्का L, वृत्तबीजका L, वृद्धिदः L, वृद्धिजीवक

(?) , श्रीहिपर्णी L, शिशुती L, श्यामलपुडा L,

वृज्जा , श्रीमला, श्रीमलापहा L, श्यामाम्बी L,

श्वेतपुष्पा L, श्वेतशरपुष्पा L, समाष्टकः L, सर्पिणी

L, भुजगी , सिताभा L, रत्नतौरा L, कदन्ती ,

सुषिप्रदा L, पुत्रदा , स्वयंभुवा L, स्वर्णदी L,

मङ्गताहारिणी L in 11.51, हुडरोमाश्रयफला a kind

of s. possessing medicin l properties (now only called

Bishoori or Karsinh) विषमुष्णि a kind of small

s. कुम्भिका L, द्रोणपुष्पी a small kind of s. गौरक्षदुग्धा

L a kind of small s. दीर्घदण्डी L, गौरक्षी , दुग्धफेनी

L, गौजापर्णी, मयःफेनी etc , पञ्चपर्णिका, पञ्चपर्णी

L, पञ्चफेनी L, फेनदुग्धा L, दुग्धफेनी , मधुमाक-

भात्रिका L, रक्तदवा, नालिका L, शोमाश्रिका

L a kin. of twining s. विषदा

L a kind of small s.

तणिकेतुदनी

L nearly of the character of s. उपोलप

mfn laitr3 1.7.2 a ^a place where shrubs have grown प्रदक्ष

mfn ApSr a prickly shrub कणसः (n 4. 2) the s.

ronapushri गौरीशर्षकः L. the s. uzcha pheni गौजापणी

L a s. having no decided stem (such as the Chinpi or

Barleria) रतम्बः L s. like उपोलप mfn laitr3

1.7.2 the s. nāradawani जम्बू, जम्बू f L the s.

udantii सुधास्रवा

L a s. used in medicine and

in magical potions कृताञ्जली m L the s. which bears

the seed used as a jewellers weight इन्द्राशनः L a s.

yielding the black and red berry (that serves as a jew-

eller's weight) कश्यप L a small s. (used as a

purgative) कालाञ्जली L a small s. used in medicine

(a kind of moss plant) कुट्टाभिनी, L, क्षीरिणी

shrubs अतसमः P abiding in shrubs कश्यप

shrubless adj निर्गुल्म (आ) रूप .

shrunk adj संकुचित P, Bhartr, Susr — इयान

मलान ar — प्रतिशुद्ध RHP — सन्न — शुष्क

r(आ) etc — शीर्ष n, etc — इयसित (प्र.)

almost shank up आशयाने had s. (as a veir)

परिशुष्क h, Nav, ar, Susr s. hip region शुष्क नीतम्ब-
रयती

33933

Thurtas s. in rying आश्यान

Rach, Kun s. up सङ्कृत

Bh s. up together सैश्यान

Kas on Pan 6.1.24 s. up

(while being cooked as milk) निमीनक Pat .

to be shrunk from द्वेजनीय

mfn MBh, P, Pancat,

Susr .

a shrunken foot शीर्जपादः .

shudder vb क्लम्भ क्लम्पते Kathās, Git -

उद्दिष्ट उद्दिष्टते (rarely उद्दिष्टते in h), उद्दिष्टति

(rarely) — उत्तरलाय nam उत्तरलायते had — आहृष्ट

P. 10.32.14 — अवयम pass अभ्य .

to cause to shudder उद्दिष्ट caus उद्दिष्टयति

vāgbh .

shudder n लीमहर्षणम् L (caused by excessive-

joy fear etc), लीमहर्षः MBh, लीमाज्यः W, रोमाज्य—

उद्देजनम् . Susr.

causing shudder उद्देजिन mfn Kathās .

caused to shudder उद्देजित mfn .

shuddering adj उल्लसित, उल्लस h,

Lathas, Frab, etc — उद्दिग्ध — B, P, Susr, Dash, etc —

उत्तरक f (ई) Balar, ad- सिंहण — 3h — प्रोक्ष-

पित Pāncat 13 — प्रचकित Pānc .

shuddering (the act of) n उत्तरकम्पनम् —

प्रवेनम् Car, Fan, etc., top, प्रवेपकः, प्रवेपथु

n Susr — उद्देजनम् Susr .

causing to shudder उद्देजनम् Naśar, Saś .

shuffle vb आश्री P Ā .

shuffling of the feet पादा स्फालनम् s. the feet

पादोत्फालः MW.

shun vb वृज caus वर्जयति ChUp, GrSra, 10h,

etc, परिवृज परिवृणाविते RV, At, TS, Br, Apast, caus

परिवर्जयति, परिवर्जयते n, 10h, etc, विवृज caus विवर्जयति

n, 10h, etc, सम्परिवृज caus सम्परिवर्जयति 10h - परिहृ

परिहरति, परिहरते 3Br, 10h, etc, लङ् caus or cl 10

(Dhātup 33.87.121) कृद्ध्यति Kay, Kathās - - लज्

cl 1 लज्जति, लज्जते MBh, etc, संलज्ज संलज्जति

Chartr - विमुच विमुच्यति, विमुच्यते un, p,

Bhag, etc - हा cl 3 (Dhātup 25.8) जहाति

an, Bh, etc - कृत (a Sautra root) कृतीयते

Saddh - गुण Jesid जुगुप्सते (Pan 3.1.5, ep. also

जुगुप्सति) n, Tājñ, h, etc - परिगा परित्रेगाति

RV - - परिया परिग्राति RV - - परिरेक्ष परिरेक्षति

(ep. also परिरेक्षते) Susiz - वेच्य caus वच्ययति

अञ्चयते

Sh, Kar, etc

संयत्त संयत्ते

Top .

to wish to shun

परिहृ

Gobh

परिजिहीर्षति

Gobh,

R .

shunnedadj

परिवर्जित

Kethās

परिहृत

Kar

परिजिहीर्षति

Gobh

प्रोक्षित

Prab, Pāncat .

to be shunned

वर्जयितव्य

Varṇa

वर्जनीय

n, Sh, etc, वर्ज्य

In, Sh, etc,

परिहरणीय

ak,

Prab, त्याज्य

(Pan 7.1.1, Vartt) In 7.53, Sh, etc,

असिपक्ष

Pan 2.4.54, Pat , वज्रनीय

R,

परिहर्तव्य

Mir, Nav, Panc to be s. from परिहाय

sh, R, etc free from bleets hat should be s. a impure

अनपुत्र्य 1.14.3, Car .

१ ।

one who shuns वर्जयितु ifc .

shunning adj वर्जिन MBh, वर्जक (ifc)

MBh, Feet, परिवर्जक (ifc) MBh, विवर्जक MBh

परिहारिन्त (ifc) 'as, ā ar पराङ्मुख f(ई)

n, sh, ī, etc -- कायमान 3.9.2 .

shunnin n विवर्जनम् vāṇ, āh, etc — परिहरणम्

परिहारः par, etc — पारेहते parit — परिहारः

Susr — प्रातिहरणम् । — विपर्ययः B 7.63.31 (Sch) .

shut vb II आपिधा chī y ed — आवृ

आवृणोति — निरुध् caus निरोधयति negat — ~~सम्~~

रुध्, cl 7 (Chapter 29.1) रुणाद्धे रुन्धे (रुन्धाते)

सन्धते रोधते
1) r, etc ~~tttt~~ 2) n, th, etc —

बन्ध् cl 9 बध्नाति hardy बध्नाते cl 1 बन्धाति

बन्धते (cl 10) बध्यति (variv) Vān, b, Kāśās

— संहन् संहन्ति , etc — चट् caus चय्यति

(Paṇ 6.4.92, exceptionally चय्यते (ajet 4.5'3)

Hear 5.253 (v.1.) .

II टङ् cl 10 टङ्गयति (atv' r 4.10 — (a for

) पिथय पिथयति Lalit — प्रतिमीव् प्रतिमीवाति

Br — (a the mouth संग्रह (संग्रभ्) संगृह्णाति

संगृहीते (ed generally संगृह्णाति संगृह्णीते)

to completely shut (the eyes) संनिमील

संनिमीलति to s. close (a door) संवृ संवृणोति

संवृणुते to s. in अवरुध् अवरुणाद्धे

Pan 3.1.64, 2ch, संनिरुध् संनिरुणाद्धे Svet 10, Hariv, 2ch to s.

off प्रतिरुध् प्रतिरुणाद्धे प्रतिरुन्धे प्रतिरुन्धाते

प्रतिरुन्धते to s. the eye lids निमिष्

निमिषाति to s. the eyes निमील् निमिलति ,

सम्मील् सम्मीलति to s. up निरुध् निरुणाद्धे निरुन्धे

प्रमीलीत to s. up निरुध् निरुणाद्धे निरुन्धे

RV, etc , उपरुध् उपरुणाद्धे उपरुन्धे उपरुन्धाते

उपरुन्धे

(also उपरोधाति

R 7.74.7) १३r, १३r, १३p, १३s, etc , (the mind from

external objects) संरुध् संरुणाद्धे संरुन्धे १३h,

आरुन्ध् आरुणाद्धे १३h , समवरुध् समवरुणाद्धे

(esp. also समवरुन्धाते) १३h , उपनिरुध् १३r.

संयम् संयच्छति (rarely \bar{A}) १३h , अपघट्

caus अपघाटयति , समुभ् समुभ्नाते

समुनाष्टि १३ .

to be shut (said of the eyelids) निमिष्

निमिषाति , as to be s. like a bud कुङ्कुमाय

Nom कुङ्कुमायते Balar to be s. out of समवरुध्

pass समवरुध्यते Pariv to cause to be s. निरुध्

caus निरोधयति Bajat to cause to s. (the eyes)

मुकुलय मुकुलयति
Nom मुकुलायते ālatim to keep s.

प्रतिह प्रतिहरति प्रतिहरते TāndBr .

shut add I पिष्टित sh, kāv, etc, अपिष्टित

sh, etc — निरुद्ध sh, etc, रुद्ध sh, kāv, etc —

मुकुलित kār, var, sāh — (as a bud) मुकुलीकृत

kār, ācar — विनिमीलित — चरित kār 5.95 —

चरित chivvā 2.92 & 95, चरित — (as a door

स्थगित stāg — (as a flower) अविकथ —

सम्बद्ध kām .

II कुणित kuṣṭ, (esp. an eye) निकुणित

ecān — निभृत — पोथित lalit — संकुचित

R, Chartr. Gusr .

not shut (as a door) असंयत R 2.71.34 .

having the eyes shut ' (a hawk) कृणितेक्षणः

L s. fast दृढ (दृढ) s. in अवरुद्ध

In 8. 106, etc s. like a bud कुड्मलित (rana

लारवादि) s. off प्रतिरुद्ध Bh, Bh s. off by

बहिष्कृत

Bh, etc s. out from हीन In, Bh,

etc s. up उपरुद्ध Bh, Uthās, , समवरुद्ध ,

संवृत

At, etc,

संयत

At,

निबद्ध

Kathās, प्रच्छन्न SBr, MBh, etc, निद्राण L.

to be shut पिद्यातव्य Mn 2.200, रोद्धव्य

Kathās, (a hole) घटायितव्य Pañcat.

to be shut in निरोद्धव्य to be s. up संनिरोद्धव्य

n 2.83, स्थाप्य (loc) Kathās.

having shut सम्प्रील्य ind 7, etc s. up उपरोधम्

ind Pañ 3.4.49.

shutting up उपरोधम् in p Pañ 3.4.49 (with loc

or abl or ifc Kās) .

one who shuts

रोधु

mfn bagh having the eyelidsshut (as a face)

नीमीलिन्

mfn Maish .shutting adj

संवरण

f (ई) usr .shutting the eyes

निमीलक

f (ईका)s. up रोधकKav the ' smiling ' fi i e shutting of a lotus कमलहासः

shutting n पिधानम् (पिधानः अर्धचरिदि)

lālay, sāl — आवरणम् — संवरणम् PPrāt, Gusr

— विनिमीलनम् lāṇāv, lārnās — (of a door) ढक्कनम्

sāl — मुद्रा kār — प्रतिष्ठारः Tāṇḍr .

shutting a door कपाटमुद्रा Tear s. of the eyes

निमिषितम् Pat s. out the external world संवर

Harvad s. the eye निमेषः 13, n, Jāṇ, n, etc, निमिषः,

(as considered as a measure of time a moment)

निमिषः 13, n, (as a disease) निमिषः Gusr

s. the eyes निमीलनम् Kav , निमीला Naish,

निमीलिष्ठा , प्रमीलकः ४pr Car प्रमीलिष्ठा Car

प्रमीला (ific & भा) Naish , (at anything like an

elephant) गजनिमीलिष्ठा Rajat ६.73 इभानिमीलिष्ठा ,

निमेषणम् ७pr, निमिष् f IV, A s. up रोधनम्

RV, ७pr, संरोध I, Naish, निमन्त्रणा UP ric, अपधा

RV 2.12.3 , संकोचः sah .

the space of being shut like a bus कुड्मलता .

shuttle n

लुरी

Naish 1.12

— लसर L,

लसरम्

10.130.2,

19.83

— तसरः

Balar 3.85.

लसर

—

सूत्रयन्त्रम्

—

—

मल्लिकः

L

(prob)

सिरी

m or f RV 10.71.9.

a weaver's shuttle

प्रवाणी

f

प्रवाणी

L,

सूत्रवेष्टनम्

L,

निर्वेष्टनम्

L,

नाडेचोरम्

L.

shy adi शांतिनङ्ग f(आ) hāv Pur — होक्

L — हीण R — हीत MBh, Kathās — सञ्ज्ञः

f(आ) MBh, hāv, etc — भीरु MBh, hāv — भीतिमत्

hās — संबिग्न MBh, hāv, etc — पलङ्क L — वारण

f(आ) RV, AV — विक्रव f(आ) MBh, 'is' — शारद

f(आ) L.

looking shy शांतिनङ्ग pañcat y r s. भोरु भोरु

Hariv .

to become shy व्यपत्र व्यपत्रपते rarely व्यपत्रपति

MBh, R, संकोचं कृ .

shyness n शालीनता kav — ही etc —

संकोचः kariv — अप्रतिभा Nyaya .

with shyness सपरिहारम् ind 'a' .

the sibilant class of letter

शवर्गः .

absence of a particular faulty pronunciation of the

sibilants अरोमहाम् Māṇḍś the first of the three

s. श not followed by a sibilant अनुषपर

mfn (in Gr.) the sibilants and the aspirated शवर्गः

the three s. and the letter h शवर्गः .

a king of the Śibis

शिबि

m VarBrS ,

रोष्यः PraśnUp, MBh, etc.

sick adj I

रोगेन

Mn, MBh, etc — रुग्ण

W — सरोग — रोगार्त Mn, MBh, रोगार्दित MBh

— सरुज् Hasy — रोगादिष्ट Āpast — रोगान्वित W

— रोगसम्बद्ध Āpast — रोगभाज् VarBrS, Pañcat — (in

body) आनुर

f(आ) RV 8., AV 11.101.2, etc. (in

mind) આપુર. f(આ) RV 8., AV 11.101.2, etc — આત

ŚBr, TS, Mn, R, Śak, Ragh, etc — વ્યાધિત f(આ) GrŚrs,

Mn, Yajñ, etc, વ્યાધિન્ MW — વ્યાધિયુક્ત f(આ)

w — સંવ્યાધિ Kāv — અસ્વસ્થ f(આ) Mn 7.226, MBh.

etc — આમયાવિન્ TS, KātyŚr — આમિન્ L — અગ્ર્યમિત,

અધ્યાન્ત L — ગદિન્ Bhpr 7.14.96 — અધ્યન્ત

f(આ) — સાવલ્યવ્ Kathas — વેલ L,

અમિન્ — ઉપપાતેન્ ŚBr, ChUp, Kauś, Mn —

उपलप्प KatyŚr 22.3.23 — ग्लान L — ज्मापु L

— उत्तारिन् L — दुर्बल KatyŚr 25.7.1, MBh 4.182 —

विकृत L — मन्द f(आ) Mālav — अभिवात

f(आ) Lāṭy.

II अपुट L — अपुष L — स्त्राम RV,

AV, ŚBr, ChUp.

not sick अनाति , अयक्ष्म ~~असि~~ f(आ) VS, AV

always s. रोगिष्ठ MW being s. वामिन् Pāṇ 3.2.

157 having a s. lip गदाधर Vcar long s.

दीर्घरोगिन् ~~mf~~ W , दीर्घमय Hit 4.36 s. of

worldly existence भवार्तः MW very s. सुरुजः W.

to be sick रुजाय Nom रुजायते MW to become

s. गदाय Nom गदायते ŚBr 12.4.1.10 , उपतप्
उपस

उपतपति
उपतपति ĀśvGr 4.1.1 to be s. अम् caus

आम्रयति RV, AV, VS , शट् cl 1 शटति , उष्

cl 1 उषति Dhātup 17.32.

lying on the sick-bed

रवद्वी

सम्राट्

MBh 5.

1474 12.10599

sickened

adj

वमित

W.

sickening adj रुजाकर Kavyad.

sickle n दाति f Gal — लवनम् Kauś,

लवाकः L, लवानकः Un 3.83. Sch, लवित्रम् Pāṇ

3.2.184 — पशु m AV, Kauś — (prob.) कुलपहारः

Baudh — स्वद्वीकः L श्वरप्रः Gal, दुरप्र

— सृणी RV, ŚBr.

formed like a sickle

सृण्य

mfn RV 1.58.4

furnished with a s.

सृण्य

RV 4.20.5

having ears

formed like a s.

दात्राव्ण

mf

(ई)

n MaitrS

a s.

for cutting corn, etc

स्तम्बदनः

,

स्तम्बघनः

,

स्तम्बहननी

स्तम्बहननम्,

L a sort of s.

दात्रम्

RV, Āpast,

MBh, etc.

~~sickliness~~
sickliness n

सरोगला (सरोगिता) Hit, सरोगिन्

mfn W.

sickly from birth जन्मरोगिन् mfn W having a

s. looking face ~~प्रमद~~ प्रमदानन्दन mfn MBh.

sickness n I रोगः AV, etc — रोगिता W —

रुग्णता, रुग्णत्वम् MW — रुजा MBh, Kāv, etc

— सरुजत्वम् Mālav — रुजाकरः L — अनारोग्यम् — व्याधि

m ChUp, Mn, MBh, etc — उदः Śūśr, Ragh, etc — आमः

L, आमनम्, आमयः ŚBr, KātyŚr, Yājñ, R, etc

— अमत्तः Un — आर्ति f AV, VS, KātyŚr, R, Megh,

etc — अस्वास्थ्यम् BhP, Kathās — असुस्थता — जलानि f

(Pāṇ 3.3.95, Vārtt 4) Suśr — जलान mfn Buddh

— विकारः ŚrS, MBh, etc — विकरः L — विकृति f

L — लमोविकारः L — मान्द्यम् Kathās — यक्षः RV,

AV, VS — उपतापः ĀśvGr, MBh, Suśr, etc — अबल्यम्

(ŚBr 14) — अपारवम् L — देहदायः L — उत्कलेशः

— उपघातः Suśr — येमनस्थम् MW — आकल्यम् L — विद्राः

— स्पृष्ट m L, स्पृष्ट ^{mk} ~~mk~~ L — प्रच्छदि (Gal)

प्रच्छदिना (Pāṇ 3.3.108, Sch) f — छादि f Kātyār,

25.11, Gaut, Suśr, VarBrS 32.18 — शरीरः (ifc f आ)

L — भयः L — मृत्युमृत्यः L.

II अर्दनि m L — लिहन् m Un Vr — मोचकः

L — वेष्ट L, रोग — स्तनयित्नु m L — स्वासः

RV, TS, Kāth, ŚBr.

afflicted with sickness and famine व्याधिदुर्भिक्षपीडित

mf(आ)n MW autumnal s. शारदः W causing s. व्याधिकर

mfn VarBrS , अनारोग्यकर mfn death and s. and

sorrow मरणव्याधिशोकाः m pl Hit face s. वदनामयः

L falling s. अपस्मारः Suśr, etc free from s. नीरोगः

mfn Suśr, Pañc , नीरुज् ^{mfn}
~~mnf~~ Hit, Suśr, नीरुज्

mf(अ)n MBh, R, etc , अपरुजा L , निव्याधि

mfn MBh, Car , गतज्वरः mfn W कल्य mf

(अ)n great s. महागदः Suśr, Car not causing the s

called Śipada अशिपद mf(अ)n RV 7.50.4 occasion-

ing s. गरद mfn W a particular s. महागदः Car

producing s. रोग्य mfn L recovering from s.

समुत्थानम् (ifc f आ) MBh 'removing s.' (N. of two

Asvins) गदान्तकौ m du L s. and death शरीर रेषणम्

ApGr (s.) caused by eating poisonous flowers विषपुष्पक

mfn Pāṇ 5.2.81 s. induced by passion (said to be one of

Bhāvas) रुजाकरः MW s. in general क्षयः (Pān

4.1.201) L s. of body ^{बल} _{on} Susr s. of heart

हृदयः
हृदामयः Car, ~~हृदयः~~ L, हृदयः, हृदयः

Susr s. of stomach हृद्यक्लेदः , हृद्यक्लेशः Susr

s. personified as an evil demon

रोगः

suffering from

s.

शेगित

mfn VarBrS

suffering s.

सरुज

mfn MBh, R, etc.

sick-room n

विशिखा

W.

entrance into a sick-room

विशिखानुप्रवेशनम् Suśr.

a species of Sida with white flowers

वाय्यायनी Car

Sida alba n गवेधुका Ehpr.

the plant Sida alba अनिष्टा .

Sida cordifolia n I બલા Suśr — બલિનો L

— બલ્યા — બલાહા L — મરાબલા L — મુરિવલા

L (and rhombifolia) બલિકા L — બલકષતણુલા L —

બલાદા L — મદ્રોદની Car — મદ્રબલા L.

II ઓદનિકા L — ઓદની L — કાબોલી L,

(શીતપાત્રી) — સ્વરકાષ્ઠિકા L — મોટા L — વાઘપુષ્પિકા L,

વાઘપુષ્પી Car, વાઘ્યાલ્લઃ, વાઘ્યાલ્લઃ, વાઘ્યાલ્લી L

— વાતઘ્રી L — વનમદ્રિકા L — વિઠ્ઠુલા L — વિનયઃ L

— वृष्यगन्धिका L — शीतपुष्पा — समांशा L — सहदेवा,

सहदेवी L — सितपुष्पा — सुवर्णा L .

the aquatic plant Sida cordifolia कल्याणिनी L.

Sida rhombifolia n कडुनी, कडुतिका Bhpr—

विकडुता L — भद्रोदनी Car — बल्या—महाबला I

— भूरिबला L — मृगादनी L — वृष्यगन्धिका L — सहदेवी

Sida rhomboidea n वाट्यपुष्पिका L, वाट्यपुष्पी Car,

वाट्यालः, वाट्यालकः, वाट्याली L — केशवर्धनी L, जेष्ठबला

L — देवबला L — देवाही L — सुवणी L.

the plant Sida rhomboidea अर्धपुष्पा L.

Sida Spinosa n नागबला L.

one who is versed in Siddhānta सैधान्तिकः Sinhās.

to side with आस्था आतिष्ठति आतिष्ठते. ३

side n I पार्श्वम् (rarely पार्श्वः) 8 अर्थचोदि

ifc f आ) RV, etc, पार्श्वम् (rarely पार्श्वः) 8 अर्थचोदि

ifc f आ) (with gen or ifc) MBh, Kāv, etc, पार्श्वम्,

(of an elephant) पार्श्वभागः L पक्षः (ifc f आ or

इ), पक्षकः ~~Śis~~ Śis, पक्षभागः L, पक्षस

n RV 6.47.19 -- पर्यन्तः TBr, MBh, Kāv, etc भागः

Lāṭy, MBh, etc, also, भागम् — अर्थः . Ved — कक्षः

L — रापुजः Rāmapūjāsar — वर्गः (mostly ifc) (ifc

f आ) KātyŚr, Prāt, etc.

II अङ्कः पञ्चमः VS, AV, ŚBr सेवस n

BhP सैवत f RV, AV.

the act of going by the side पार्श्वगमनम् Kathās

the act of taking the s. of अङ्गीकरणम् along with the

s. अनुपात्त mfn another s. of an argument पक्षान्तरम्

Śak, Sch approaching from the s. साचीन mfn Pān

1.1.58, Vārtt 1, Pat at mother's s. मातृनिवातम् ind

Pāṇ 6.2.8, Sch 'attending at the s.' (an attendant, body

servant) पार्श्वानुसरः Ragh at the s. पार्श्वे , पार्श्वतः

ind VS, Br, etc , परिपार्श्वतः ind MBh, Hariv a

beautiful s. शुपार्श्वः MBh being at one's s. परिपार्श्व

mfn KātyŚr being at the s. पार्श्वगत mfn Kāv, Var,

निकट mf(आ) n , परिपार्श्ववर्तिन mfn

Kum, Prab , पर्यञ्च mfn ŚBr being by one's s.

परिपार्श्व mfn KātyŚr being by the s. of पार्श्वपरिवर्तिन

mfn (comp) Ragh , पार्श्वविवर्तिन mfn Kathās being by

the s. of each other युगपद ind GrŚrS, etc being of

the same s. एकपक्ष mfn L 'being an every side'

(universal, entire, etc) समन्त mf(आ)n AV, etc

being on the northern s. उत्तरार्ध mfn TS, ŚBr being on

the s. पार्श्वतीय mfn g गृहीदे being of the s. of

an enemy रिपुपक्ष mfn being on the southern s.

दक्षिणार्ध mfn TS 2., W, ŚBr being on the south -

western s. दक्षिणाध्यपूर्वदिश्य mfn Lāṭy 1.10.3 belonging

to a mother's s. मातृपक्ष mfn W belonging to the

s. पार्श्विक mfn W , पार्श्वतीय mfn गजशारे

by the s. पार्श्वतः ind VS, Br, etc , परिपार्श्वतः ind

ind MBh, Hariv , अनुपार्श्व mfn by the s. of ५५

ind casting s. glances सकटाक्ष mfn MBh come ~~frx~~

from the s. of तिर्यक्प्रतिमुखवागत mfn Mn 8.291 the

common s. of a double triangle सिद्धि- m (exceptiona-

lly f) Śulbas devoted to a s. वर्गिनि mfn (इजी)n

MBh the direction to the s. अपिमक्षः TS the ~~अपिमक्षः~~

enemy's s. शत्रुमक्षः fallen by the s. of परिशंख

mfn ĀśvŚr forest s. वनपार्श्वः R from the s. पार्श्वतः

ind VS, Br, etc from the thin s. अणिमतः ind

MaitrS going at a person's s. पार्श्वः mfn going

~~at~~ at one's s. परिमार्श्वग mfn MBh going at the s.

of the yoke (said of a young ox in training) युगपार्श्वः

युगपार्श्वक

mfn L going by one's s. पार्श्वचरmfn MBh going by the s. of पार्श्वपरिवर्तिन mfn (comp)Ragh 'having a face on all sides' सर्वपार्श्वमुखः MWhaving anything as s. branches प्रतिशाश्वत mfn MBhhaving a s. altar दिष्ण्यवत § mfn ŚrS havingbeautiful s.-doors सुप्रद्वार mfn L having eight s.pillars अष्टापक्ष mf(आ) n AV 9.3.21 a horseharnessed by the s. of another प्रतिधुरः VS, Sch

(in logic) an instance on the same s. (e.g. the common

illustration of 'the culinary hearth') सप्तक्षरं

KW

the left s. वामपार्श्वः Sinhās lying by the s. of

उपशान्तिन mfn KātyŚr lying on the left s. वामकटिस्थ

mfn Sinhās lying on the s. पार्श्वसंस्थ mfn Vot a man

at one's s. प्राप्ति m RV, Lāṭy the measure of a

square i.e. a s. of it प्रमाणम् (ifc f अ) Śulbas

the more remote s. पराध्यः Br, Kāth, Up, MBh near

one's s. अङ्कभाज mfn not on the same-s. अपक्ष

mfn one s. एकपक्षः one s. of an argument पक्षः (ifc

f आ or ई) Pāṇ, Sch, ~~the same as~~ एकपक्षः ,

कल्पः Sarvad on every s. प्रतिसमन्तम् ind ŚBr one

who has chosen the good s. स्वार्थिन m AV on the s. of

बाह्यतः (with gen or abl) ind VS, etc on the s.

of Arjuna अर्जुनतः ind on this s. अर्वाक ind

(gāṇa स्वरादि) ChUp on this s. and that के। काक्षिन्यायन 9

काकाक्षिन्यायात, काकाक्षिवत्

ind Comm on Lāṭy, on

Mn 4.83, etc, Comm on Naish 1.18 the other s. परमक्षः

Hit pain in the s. पार्श्वति f Car, पार्श्वविमदः Car.

मुष्टाभयः AV 'preparing s.-dishes' (BhīmaSena (who

performed the duties of a cook while the Pāṇḍava princes

were servants to Virāta) गुणकारः L relating to a

s. पार्श्व mf(ई)n W the right s. दक्षिणार्थः

TS, TBr, ŚBr, KātyŚr, MBh, R sharp on one s. अन्यतः -द्वय

mfn ŚBr showing another s. अन्यसाश्व mf(आ) n Kaus

s. ache अङ्गुभञ्जनम् Susr 's.-bone' (a rib) पार्श्वस्थि

n Sāy a s. branch प्रतिशाखा (प्रतिशाखवत्) a s.

door पक्षद्वारम् Mricch , पक्षकः L , पक्षद्वारम्

AgP , रेवराङ्गिका L , मौरिका Gal a s.-entran.

ce (not the regular door) अपक्षद्वारम् Susr a s. glance

अपाङ्गुदर्शनम् , अपाङ्गुदृष्टि f , कराक्षयः Bhp ,

विकृणनम् w , वीरणी w a s. horse प्राष्टि m

RV, AV, Br, पृथ्वी m L , (mare) पृथ्वी AV

6.102.2 a s. in ~~xxx~~ an argument or disputation कोटि f

the s. of a bridegroom at a wedding वरपक्षः Ragh

the s. of a building पक्षः (ifc f आ or ई) AV the

s. of a hill प्रवणः, प्रवणम् RV, Kathās, MBh the

s. of a mountain कटकः, कटकम् , (fig.) ~~कटकः~~

~~निताम्बः~~ निताम्बः MBh, Kāv, etc , प्रवत f

AV, RV the s. of an enemy शत्रुपक्षः MBh the s. of

another परवर्गः

Can the s. of any geometrical

figure भुजा

Āryabh, Heat the s. of any geome-

trical figure भुजः

(~~ह्रस्व~~ f आ) KātyŚr, Sch the

s. of anything पक्षः

(ifc f आ or इ) RV, etc the

sides of any square श्रौणी

f (L also m mostly

श्रौणी, ± ifc श्रौणी)

± Baudh, Śulbas the s. of a

river पक्षस

n Tāndbh, ~~संख~~ ŚāṅkhŚr the s. of a

square पावर्मानि

Śulbas , करणी

Śulbas,

Comm on VS , दोस् n W the s. of a square three

times as great as another त्रिकरणी §§ Śulbas the s. of

of a square three times smaller than another तृतीयकरणी

Śulb 1.47 the s. of a triangle दोस् n W s. of

the hair कैशपक्षः ŚāṅkhGr 1.28, ĀsvGr 1.7.16 & 17.8

the s. of the neck कण्ठतरः, कण्ठतरम्, कर्णान्

m W the s. of the thing to be proved (in a lawsuit)

साध्यपक्षः MW (in geom.) the s. opposite the base दूरतः

(मुखः ह अर्थवादि ifc f आ, ई) Col (in

geom.) the s. opposite to the base वदनम Āryabh

the s. part of a carriage पक्षस n AV, ŚāṅkhBr, Gobh

's.-portion' (the side or flank (of an elephant)) पार्श्वभागः

L the s. post of a door पक्षस n VS, TBr, Kāth a

s.-road शाखारश्म DiviP , अनुरश्म R 2.6.17

a s. shoot प्रतिशारवा (प्रतिशारवत्) the sides of the

Vedi श्रीणि f (L also m, mostly श्रीणी ifc, श्रीणी)

Baudh, Śulbas sitting by the side पार्श्वसन् mfn

Kathās , पार्श्वसीन mfn Kathās situated at the s.

पार्श्वतीय mfn ग गहादि situated on the left s.

वामकटिस्थ mfn Sinhās situated on the same s. समार्धग

mfn VarYogay ~~xxxxxxx~~ situated on the s. कक्षस्थ mfn

the south-eastern s. दक्षिणपूर्वार्धः KātyŚr 3.9, Kauś the

southern s. दक्षिणार्धः TS, TBr, Ś^r, KātyŚr, MBh, R

standing at the s. पार्श्वस्थ mf(30) n MBh, Kāv, etc,

पार्श्वस्थित Rājat , पारिपार्श्वक mf (इका) n MBh,

पारिपार्श्वक mfn R, Mājav standing by the s. पार्श्ववर्तिन

mfn standing by the s. of उपस्थ mfn L standing

on the opposite s. प्रतिनिष्ठ mfn Car standing on the

s. of व्यवस्थित mfn Dhūrtas 'standing on the s.

of Kṛishṇa' (N. of Arjuna) कृष्णपक्षः L 'taking the

same s.' (an adherent, friend) सपक्षः Kāv, Kathās

taking the s. of पक्षिन mfn (ifc) Hariv , पक्षीय

mfn Hariv , पक्षथर mfn (gen or loc) MBh ,

पक्षग्रहणम् (gen) Kām (in phil) the taking up a s.

पक्षता, पक्षलम् L to my s. ममभूलम् towards

the right s. प्रसंखवि ind ŚBr, ŚāṅkhŚr turning on

the other s. अङ्कः परिवर्तनम् 'turning the s. towards ano-

ther' (an attendant) पार्श्वदृष्टे the two s.-pieces of

the hilt of a sword गृह्णानकम् Gal the west s. ।

Var.

to be only one side एकपक्षीभू Pat to be on the

s. of स्था cl 1 (m.c. also p) तिष्ठते RV, etc to

keep at the s. of अन्वारम् AV, etc to take a s. पक्ष

cl 1 and 10 (Dhātup 17.14, 32, 17) पक्षति, पक्षयति W

to take the s. of अङ्गी - कृ , पक्षतां गम with

gen.

sides वक्षणा RV, AV, Kauś.

about the sides (of a mountain) उपमेखलम् ind

Kir 7.32 any figure containing three equal s. समानत्रिभुजम्

समानत्रिभुजम् MW being on all s. सामन्त mfn KātyŚr

being on both s. उभयतटपक्ष mfn both s. of an

argument पक्षद्वयम् W carrying on the s. प्राप्तिवद्, त

mfn AV the distinction between ~~xxx~~ two s. of an argument

अन्तःपार्श्वम्
पक्षभेदः flesh at both s. ~~अन्तःपार्श्वम्~~ VS flesh

between both s. अन्तःपार्श्वम् VS from all s. सर्वतोदिशम्

ind MBh, R, ~~Rājat~~ Rājat, BhP, सर्वतोदिशः ind MW,

सर्वतदिक्कम् ind Rājat the four s. (of a square

etc) चतुष्पार्श्वम् W from all s. विश्वतः ind RV,

etc , सर्वविस्थम् ind MBh from both s. दुभयतः

ind going on both s. (of a chariot) विपक्षतः mfn

RV having beautiful s. सुपार्श्व- mf(आ)n MBh, (as

a mountain) निताम्बिनः mfn Rājat ~~XXXX~~ having XXXX

four equal s. समचतुर्भुजः mfn having s.-horses (as a

chariot) प्रादिमतः mfn RV having three equal s.

समात्रिभुज mfn Col , त्रिसम mfn having two

equal s. समाद्विभुज mfn Col having 2x2 equal s.

समाद्विद्विभुज mfn having two side posts द्विभुज mfn

AV laying together (bricks) with their s. पार्श्वसंख्यानम्

Sulbas on all s. विश्वतः ind RV, etc , अमितः

ind (with acc) , समन्तात् , समन्तात् , समन्ततः ind ,

चतुर्दिक्षम् ind , चतुर्दिक्षु (loc.pl) ind W,

चतुर्दिक्षम् ind MBh 2.570, BhP 10 , यथापिदिक्षम् ind R

on both s. हभयत्र ind ~~xx~~, पार्श्वयोः on both s.

of परिपार्श्वतः ind (gen) MBh, Hariv on both s. of a

river मारावारीण mfn W one who knows both s. of a

subject पारावारीण mfn W one who takes the s. of

पक्षग्राह mfn (gen or comp) Hariv, पक्षग्राहिण mfn

, (gen or comp) R on the s. (of a mountain) उपमेखवत्तम

ind Kir 7.32 (to laugh) so as to hold one's s. पाश्चापपीत्र

ind Kathās the two s. of a ship नीमण्ड n du SBr.

placed s. by side साँझ
पिछवाड़ा

wearing side-locks कानपक्षर mfn R, Ragh 11 & 4

कानपक्षर mfn (ifc) Ragh 3.28 & 11.31.

sidelong (as a glance) विजिह्म mfn Ragh a s.

long glance साविर्विकीर्णम् W , दुग्ध्याब्जः Prasannar

with s. long glance सदृष्टिक्षेपम् ind Śak (सदृष्टिविक्षेपम्)

side-look n कटाक्षः MEh, BhP, Megh, etc, कटः

BhP 10.32.6 -- अर्धविक्षेपम् L, अर्धार्क्षि n Mricch

अत्राक्षन् n R -- कर्कराट् m L.

one who seeks ~~xx~~ wealth or other objects by side

~~HERE~~ means पार्श्विक mfn Pāṇ 5.2.75, पार्श्विक mfn

L .

sidesman n पार्श्विकः W.

sideways पार्श्वतट ind VSp Br, etc — तिर्यक्

ind ŚBr, KātyŚr, ŚāṅkhŚr, VPrāt, Mn, etc, तिरश्चा INDEX

instr ind RV 1.61.12, 2.10.4, 10.70.4, ~~RV~~ तिरश्चि loc

ind ŚBr 2.3.2.12, KātyŚr 17.8.14 & 12 — रात्रि ind

RV 10.142.2, PāṇcaBr, Kir' — वामन ind — विष्वक् ind

RV, AV.

approaching sideways साचीनि mfn Pāṇ 1.1.58,

Vārtt, 1, Pat bent s. साचीकृत mfn MBh, Kav, etc

'fond of (moving) s. on the belly' (a crab) पाश्वर्याद्विप्रियः L

looking s. साचिकृतान्न mfn MBh motion s. तिर्यग्गगनम्

VPrat 1, Sch turned s. पार्श्वपरिवर्तित mfn Mālav.

siding adj पश्य f(आ) (ifc) Kathās.

siding with पार्श्वेन (ifc) Hariv , पश्यीय

(comp) Hariv , पक्षपातिन ifc Kāv, Pañc, पक्षपातिता

Rājat, Naish, पक्षपातिलम् MW , एकपक्ष ~~म~~ L.

siding with पक्षपातः

MEh, Kāv, etc, Ratnāv 2.

7 -

sidling n उत्तेजितम् .

a medicinal plant (*Sidonia cordifolia*) अतिबला .

a medicinal plant (*Sidonia rhombifolia*) अतिबला .

siege n सैरोधः

BhP, Sāh, अवरोधनम् R 1.

3.33, विरोधः Cat, आरोधः Hit, रुद्धा W,

विरोधः W — उपसद् f ŚBr 3, AitBr, Kāth — प्रतिन्यः

Hariv — वसनम् L.

a dramatic exhibition of a siege डिमः

Daśar,

Pratāpar, Sāh the s. of a city पुररोधः MW the s.

of a fortress च पुररोधः MW.

sieve n तित३ (m L , n Nir 4.9) RV 10.71.2 ,

Kaus 26

पवनम

AV, ĀśvGr

शैतपानः W

मरीरम

(only L) , मरीरः (only L) .

a kind of sieve सुधारिकागृहकम् Śīl wind that is

produced by tanning with a kind of s. पटीरमाकृष्टं Hear

a s. for straining वरतवर्षा L .

sift vb विविच विविनास्ते

ŚBr, ŚrS, Bhp,

विच

cl 7 (Dhātup 29.5) विनास्ते, विद्वि

RV, AV (met)

पू

cl 9 (Dhātup 31.12) पुनाति, पुनीते

cl 1 पवते

(Dhātup 22.70)

sifted adj विशकलित sis.

to be sifted विचिय TS.

sifter adj विचय (with gen) SBr.

one who sifts विचय SBr.

sifting adj विचिंत vs, विचिन्वत् TS.

sifting n शोधनम् Kām, Hit, Yājñ, Sch.

sigh vb निःश्वास निश्वासीति MBh, Kāv, etc,

श्वास cl 2 (Dhātup 24.61) श्वासति (Ved and ep.

also श्वासीति, श्वासते) MBh, Kāv, etc, ह्यश्वास

ह्यश्वासति Bhatt कण caus काणायति (as

in distress) क्षीज cl 1 क्षीजति Dhātup 7.63.

to sigh deeply विनिश्वास विनिश्वासीत MBh,

R to s. violently अतिनिश्वास.

sigh n निःश्वासीतम् Kum, Vikr — ५ च्छ्वासः MBh,

Megh, Amar, निश्वासः R, Sāh, Suśr, श्वसनम् Ratnāv,

श्वासीतम् Kāv, Pur, श्वासः Śak, Sāh — दर्शनोच्चेष्टः

L — निष्पन्नः R.

a deep sigh समुच्छ्वासीतम् W a heavy s. समुच्छ्वासीतम्

W a long s. दीर्घनिश्वासः Mālatīm 7. $\frac{1}{2}$ a s. of rapture

प्रणयः W with a deep drawn s. दीर्घच्छ्वासम् ind Megh

99 with a s. सनिःश्वासम् ind Śak, सनिश्वासम् ind

Mricch (सनिःश्वासः) , सरीलकारम् ind MW with

a s. of relief सोच्छ्वासम् ind Śak, Prab.

sighed adj श्वासित ..

* sighed deeply समुच्छ्वासित Amar.

having sighed निःश्वास्य ind R, Kālid, etc having

s. deeply दीर्घानिश्वास्य ind W.

sighing निश्वास्य ind R, Kālid, etc.

sighing deeply दीर्घनिश्वास्य ind W.

sighing adj हृदयसायेन Megh, निःश्वसित .

sighing more heavily सभाधिकतरहृदयसायेन Megh.

sighing n

quite addicted to sighing

mf()n Nal

sighing n निःश्वासनम् W, उच्छ्वासम्, (quite

addicted to) निःवासपरम् mf(आ)n Nal, उच्छ्वासितम् Sāh,

Ragh, Kum, Śak, समुच्छ्वासः W, विनिश्वासः W, निश्वासनम्

Ratnāv, श्वासितम् Kāv, Pur, श्वासः Śak, Sāh.

sight n I दृष्टि

f ŚBr, Mn, Suśr, etc, आदृष्टि

f , दृश

f , निदर्शनम्

MBh, Suśr, etc, प्रतिदर्शनम्

(ifc f आ) MBh, सैदर्शनम्

Nir, KātyŚr, MBh, etc, सैदृश

f RV, AV, VS, KāthUp, सैदर्शः

MBh, Bhp, दृश्यता

Daśar, दृश्यत्वम्

Var - दृक्षणम्

KātyŚr, Lāṭy,

Kathās, Pañcat, Ratnāv, etc, दृश

— प्रेक्षणा

(ifc)

Megh - निरीक्षणम्, वीक्ष

W, वीक्ष

R, (esp.

a beautiful sight)

प्रेक्ष

Bhp - दृक्षणम् W

निकृपणम् MBh — निर्बर्णनम् L निव्यानम् L लोचः

MW आलोकः Kathās, Megh, Mṛicch, Śak, Ragh, etc,

आलोकनम् Yājñ, Ragh, Kum, Kathās, Sāh, etc, लोकाः

m pl (only in चक्षुर्लोकः) — विलोचनम् (ifc f आ)

Hariv, Kāv, etc - चक्षुस् n RV, AV, TS 2.5, AitBr 2.

6, ŚBr 10.14, Mn, etc, चक्षुस् n RV = नयनलम्

Verīs 6. $\frac{39}{40}$ — पशु f RV 4.2.12.

II डामरः L — द्योतनम् L निफालनम् L

RV — सूया L, सूयि f, सूयी L.

at every sight दर्शदरम ind Kathās at first s.

प्रथमदर्शनि

(ind MW at the s. of a boy बालदर्शम ind Kathās at

the s. of a girl केन्यादर्शम ind Pāṇ 3.4.29, Sch (xxx

(said of planets) the being in s. अवक्षेपणम् VarBrS

being in s. of a planet अवलोकित mfn VarBrS, MärkP

being within s. समक्ष mfn Śak, BhP the being

within s. नायनाभिषयोज्जावह Naish beyond the range of

s. परीक्ष f(आ) n AV, etc the circle or circuit

of s. दुष्टि मण्डलम् MW collecting the faculty of s. पश्यति

mfn ŚBr 10.5.3.6 complete s. सिद्धि f RV consist

ing in s. पाक्षुष mf(ई) n VS 13.56, ŚBr 14, KathUp

Malav 1.4, Sarvad 10.112 decay of s. दृक्क्षयः MW

depending on s. पाक्षुष mf(ई) n VS 13.56, ŚBr 14,

KathUp, Malav 1.4, Sarvad 10.112 'deprived of s. दृक्क्षयः

(blind) दृक्क्षयः mfn Gal disagreeable to the s.

दुष्प्रेक्ष, दुष्प्रेक्षणीय, दुष्प्रेक्ष्य mfn MBh, Kav, etc

endowed with the faculty of s. पशुष्मत् mfn RV 10.18.

1, AV 19.49.8, TS, ŚBr 1, MBh, etc the faculty of s.

पशुष्मत् Kathas 74.322 , ~~the faculty of~~ पशुष्मत्

Ragh 4.13 'falling of the s.' (look, glance) दुष्टिनिपातः

Mn, Var, दुष्टिपातः Kalid, Kathās far out of s. अतिप्रेक्ष

mfn first s. प्रथमदर्शिनम् a former s. पूर्वदृष्टि ~~for f~~

MW 'friend of s.' (a fire-fly) दृष्टिबन्धु m L

having known by s. before दृष्टपूर्विनि mfn HParis in

my s. मसमक्षम् ind Bhag in s. प्रादुर ind AV,

etc in the s. of समक्षम्, समक्षात्, समक्षे, समक्षात्.

ind (dat, gen, comp) RV, etc , प्रत्यक्षम् ind (gen or

comp) AV, etc, (also प्रत्यक्ष ibc) , अपरोक्षम् ind

(with gen) , अन्वयवत् ind Mn 8.332 in the s. of

every one विश्रुतम् ind MBh mark for the s. दृष्टिगुणः

I abstracting the s. दृष्टव्य mfn Śis 19.76 one

whose s. is destroyed हेतुक्षय mn Bear 8,7 'organ

of s.' लौचनम् (ifc f 31) MBh, Kāv, etc out of s.

परीक्षम् ind ŚBr, etc , परीक्षेण ind Br, Up,

दुर्लभदर्शन mn Mālav out of s. of हिक्क ind

(abl) RV, AV out of the s. of any one अगोचरेण

instr ind the path of s. द्वाविचथः MBh, R, etc,

द्वाविचथीन m Hariv 6289 perceptibility of s.

चाक्षुषत्वे Tarkas 105 possessing s. and hearing

पशुःश्रोत्र mfn JaimUp produced from s. पाशुष mf

(३)n VS 13.56, ŚBr 14, KaṭhUp, Mālav 1.4, Sarvad 10.

112 proper or belonging or relating to the s. पाशुष

mf(३)n VS 13.56, ŚBr 14, KaṭhUp, Mālav 1.4, Sarvad 10.

112 purified (i.e. protected from impurity) by the s.

दुग्धेषु mfn Mn 6.46 range of s. दुग्धो गोचरः

Pañc , दुग्धिष्वः MBh, R, etc, दुग्धियेन m Hariv

6289 , दुग्धोचरः Rājat , दुग्धेषु , अकोकस्थानम्

Malatim reach of s. अलोकस्थानम् Malatim 's.-bearing'

(worth seeing) दृष्टि क्षम mfn Vikr 4.21 's.-lord'

(N. of Śiva) दृष्टि गुरु m MBh the s. of a husband

भर्तृ दर्शनम् s. of and meeting with दुर्गसंगमः (gen)

Pañc 4.35 s. of clouds मेघाशोकः Megh the s. of

the Blest सिद्ध दर्शनम् Cat the s. of the world भुवना

लोकमनम् MW 's.-ruler' (the sun) दुर्गक्षयक्षः L

(with the Pāśupatas) a supernatural power of s. दुर्गक्षयक्षः

f Sarvad weak s. कुदृष्टि f within the range of any

one's s. समीक्षायै (gen).

to catch sight of लभ cl 1 (Dhātup 3223.6) लभते

(ep. also लभते and लभते) Br, etc to come in

s. प्रतिभा प्रतिभाति MBh, R, etc to des-

destroy the s. काण Nom काणायति HParis to

those s. of one's aim or object विवक्ष विवक्षयति,

विवक्षयते MBh, Pancat , प्रत्यक्षविषयम् प्रत्यक्ष-

~~विषयः भवति~~ MBh, Pañcat to move only within range of

भवति
the s. सुदुष्प्रेक्ष्य प्रत्यक्षविषयीभू प्रत्यक्षविषयी (Naish,

Comm very difficult to be caught s. of सुदुष्प्रेक्ष्य mfn

MBh.

growing dim-sighted दुःकक्षयः MW, (perhaps)

far-s. (fig) बृहन्मेज mfn cat keen s. सुदृश

mfn (Ved सुदृशी) n RV, Kām , सुदृष्टि mfn Bālar ,

(a vulture) सुदर्शिनः L long s. (fig) दूरदर्शिन mfn

R, दूरदृश mfn.

long-sightedness n दूरदृष्टि f W — दूरदर्शिनम्.

sightless adj नष्टदृष्टि गताक्ष
दूरदर्शिनम् Bhp — (blind) नष्टदृष्टि

sightliness n प्रेक्षणीयता Rājat

sightly adj प्रेक्षणीय ~~mf~~ (ifc) MBh, Kālid, प्रेक्ष्य

Kālid, Rājat.

most and more sightly प्रेक्षणीयतम्, प्रेक्षणीयतर

MBh.

sign vb लक्ष् cl 10 (Dhātup 32.5, 33.23)

लक्षयति, लक्षयते MBh.

~~sign~~
sign n I चिह्नम् MBh, R, etc (ifc f अ Ragh 2.7)

Ratnāv 1. $\frac{6}{8}$) - लक्षणम् (ifc f अ) Mn, MBh, etc ,

लक्षणम् (ifc f अका) Ping, Sch, लक्षण ,

प्रति लक्षणम् MBh, R, लक्ष् , लक्ष् RV 2.12.

4, etc, त्रुदमन् n AV, etc, त्रुदमी RV 10.71.2, Nir

4.10, त्रुदमन् MBh, R, etc, (often त्रुदण)-

त्रुदम् (once त्रुदः NrisUp, ifc f आ, इ only in

विष्णुत्रुदम्) Up, MBh, etc - त्रुदम् Kālid, BhP

त्रुदम् ĀpŚr, R, Kathās, etc, व्यक्तः W-सिद्धा

(ifc, f आ) MBh, Kāv, etc - मुद्रा Kāv, Pur, Rājat

केतनम् MBh, R, Ragh 9.38 - सिकेतस्थानम् MW-केतु

m RV, AV, MBh, etc, केतः BhP 1.16.34, निकेतः

rarely निकेतम MBh 3.12541 निमित्तम Mn, Yājñ, MBh

etc — इति तम, इतिः L — समयः (ifc f आ) W —

एवम MBh, Hariv, एवम Hariv 9245 & g

अथवा — निदर्शनम MBh, Hariv, Suśr — पताका

(ifc f आ) Br, MBh, ~~Kāṣ~~, Kāv, etc — रूपकम W, रूपम

(ifc f आ rarely इ) VS, etc — पक्षति f Jātak —

I. अति m 5 L .

II अति ^{११} वक्तव्यम — अनीकस्थः L — दा L — अति

TBr, SBr, ĀpŚr — पदम (rarely पदः) MBh, ~~Kathāsar~~

Kathās, Pur — पु०३: L, पु०३ — लौकः Uṇ 3.86, Sch,

लौकम L — सु०३:म L — सौविद f W.

acquainted with characteristic signs लाक्षण mf

(ई)n Aprāt, Sch, लाक्षण्य mfn R acquainted with

s. लाक्षणिक mf (ई)n R any one having a sign ध्वजिन

mfn Yajn, 1.141 any s. महानाम AV, MBh, R, etc ,

पादपुस्तक Rājat , (as the Savastika having 4 marks)

पञ्चकः L , ललामम , ललामन n (only L)

any s. serving as a proof for आभीज्ञानम् (loc or प्रति)

R any specific s. विरीचलक्षणम् W a bad s. अलक्षणम्

Mn 4.156 bearing a s. (esp. that of a criminal) देव जवत

mfn Yājñ 3.243 bearing the same s. समं म् mfn ŚBr

bearing the signs चिह्नम् mfn Buddh, L a character-

itic sign ललामन n RV, VS, AV 'circle of signs'

(the Zodiac) ललामनम् MW consisting of s. साकं ललाम

mfn Sāh containing clear s. मर्यादा RV, etc endow-

ed with auspicious s. तद्वक्षण mf(आ)n L explana-

tory of s. नैमित्त mfn g अंगयनादि for the

sake of a sign सैवार्थम् Bhag from a s. लिङ्गः तः

ind giving a s. by a sacrifice यज्ञकेतु mfn RV

giving clear signs मर्यादा RV, etc a good s. लक्ष्मी

(ife f ३) (with युग्म) AV, etc having any s. लक्ष्य

mf(३)n MBh having anything for a s. लक्ष्यः having

a right to wear signs लिङ्गिन mfn Mn, MBh, etc

having a sign लिङ्गिन mfn having good signs

लाक्ष्मिन् mf(लक्ष्मी)n R having no s. अलक्ष्मिन् mf(अलक्ष्मी)n

ŚBr, KātyŚr, Mn 1.5 having signs लक्ष्मिन् mf(लक्ष्मी)n

TS 'having the king of bulls for a sign' (N. of Śiva)

वृषराजकेतनः Kum 'having the s. of a tree and a lotus'

(the moon) दुर्भाजकेतु m Bear 5.3 'having the s.

of man and woman' (a herm a phrodite) नार-नारी-विदग्धम्

Gal inauspicious sign अलक्षणम् Mn 4.156 insepara-

~~insepara~~ ble s. of anything अनुबन्धः an interpreter of

signs लक्षणिक mf(ई)n R knowledge of s.

निमित्तज्ञानम् the last sign of the zodiac अन्त्यभम्

marked with particular insuspicious signs समुद्देशवत् mfn

Buddh a miraculous sign विस्मापनम् VarBrS an object

agreed upon by signs संकेतस्थानम् Vet one of the s. of

the zodiac पञ्च-गणः MW one of the 32 s. of perfection

(of a Buddha) समदन्तता Dharmas 83 one who conceals

all s. of feeling संवृताकार mfn MW one who makes a

deputy sign a document लेखनीकः L possessing signs

लक्षणवत् mfn MBh preconcerted sign संकेतः

Kathās, Gīt the principal s. ज्येष्ठलक्ष्म MaitrS rela-

ting to characteristic signs लक्षण mf(ई) n Aprāt,

Sch, लक्षण्य mfn R relating to s. नैमित्त mfn

स अगयनादि a royal sign राजलक्षणम् Daś a s.

fastened on the forehead of a horse chosen for a Aśvamedha

जयपन्न W s.-knowing लक्षणज्ञ mfn R, VarBrS

the s. of a disease रोगलक्षणम् Cat the s. of an arc

* द्विज्या W the s. of any trade (esp. of a distill-

ery) and the business there carried on स्वतः Mn 4.85,

स्वजने Hariv 9245 & g अर्थपीडि s. of approach-

ing death अरिणम् the s. of carakhanda परजा

Suryas 2.61, 3.33, परज्या Suryas 3.34, Sch, Gol 7.

मिनी

1, Sch, परदलजा Sūryas 13.15 , ~~xxxxxx~~ परशि-

Gol 7.1.1 a s. of good and bad fortune शुभाशुभकक्षणम्

MW a s. of remembrance अभिज्ञानम् a s. of ~~xxxxxx~~

royalty राजकर्मन् n Pañcat the s. of universal per-

vasson or of the ~~xxxxxx~~ invariable attendance of an

inherent property or characteristic व्याप्तिकक्षणम् W

a s. with the hand हस्तसंज्ञा Jātakam, ~~xxxxxx~~

तारिका

Bālar 3.75

understanding a person's

lucky signs लक्षणासु mfn (ifc) BhP understanding

s. इति तर्कादि, इति तस्य mfn with Buddh one of

the 32 signs of perfection न्यग्रोपपारम्पर्यता Dharmas 83

the zodiacal sign under which any one is born जन्मरक्षि

जन्मकर्मम
m VarBr 24.6, (किञ्चनय .

to become a sign किञ्चनय Nom किञ्चनयते

Nalac to make a s. दा cl 3 ददाति (दत्ते)

(with सैशाम्) Mricch to make signs to सैशाम् caus

संज्ञापयति, संज्ञापयते

(acc) Mricch, Hear 'wind

sign' (the down of cotton floating in the air) मरुदध्वजम्

L.

signal n संज्ञा (ifc fआ) MBh, Kāv, etc

संकेतस्थानम् MW - संविद f W - अनीकस्थः L.

preconcerted signal संकेतः Kathās, Gīt.

to give a signal संज्ञाम कृ or संज्ञाम दा ,

संकेतं कृ .

to signalize one's self साह

only 3 pl

pf साह

RV 10.92.11

signed adj साहसिक

MBh, Yajñ — लेखक W.

a signed paper मुद्रिका

W.

signet n प्रत्ययिणी f L.

a royal signet राजमुद्रा MW.

signet-ring n मुद्रा MBh, Kāv, etc.

significance n सार्थकता (Kāśikh), सार्थकत्वम्

(Sāh) -- अर्थवत्ता, अर्थवत्त्वम् -- अर्थत्वम् -- वाच्यकता

BhP, Sarvad, वाच्यकत्वम् RāmatUp, Pāt, Sāh, etc.

having significance साकृत mā (अर) n Kāv,

Kathās, साकाशम् mfn MW.

fullness of significancy महार्थता L.

significant adj अर्थवत् Pāṇ 1.2.45, etc, सार्थक

अर्थयुक्त
RPrāt, Sāh, ~~सार्थक~~ Kum 1.23, अर्थान्वित, महार्थ

f(अ) MBh, R, आर्थिक (Pāṇ 4.4.40), अर्थ

f(इ) Sāh, युक्तार्थ R, समवेतार्थ BhP, सार्थ f

(आ) Kusum, सार्थवत् W- सार्थवत् Daś-सार्थवत्

f(आ) Kāv, Kathās — कविचक्र Pāṇ 1.2.27, Vārtt 6, Pāt

— अकधु Daś.

the construction of words in a significant sentence

समर्थः MW highly s. अर्थगरीयस (compar) a s.

word वाचकः W, वाचकपदम् W, समर्थः MW

a s. smile साकृतास्मीतम् W a s. sound वाचकः W

very s. महार्थवान् MBh.

signification n अभिधेयम्, अभिधेयता विवक्षा

BhP, Pāṇ, Sch - (in gr) अर्थग्रहणम्.

having the same signification एकसमप्रत्ययः VarBrS

sameness of s. समर्थता, समर्थत्वम् MW, सामर्थ्यम्

Pat, Hariv, Suśr, etc the s. of a word शब्दशक्ति f Kpr,

Pratāp what caused to apprehend the s. (of a word or

phrase) शक्तिग्राहकः MW.

signified adj बिंदु

VarBrS.

the state of the signified and signifier वाच्यवाचक

Bhp, वाच्यवाचकसम RāmatUp, वाच्यवाचकभावः KapS.

signify vb उद्दिश उद्दिशति, उद्दिशते R, Mn, Megh

Śak, etc — आचक्ष आचक्षते Pāṇ, Sch — अह.

'so it is signified' व्यपदिश pass व्यपदिश्यते .

signifying adj बोधक f(इका) ifc Pāṇ, Sch,

Vedāntas — वाचक f(इका) RPrāt, RāmātUp, MBh, etc,

वाचिन (ifc) APrāt, TPrāt, Sch, etc — प्राप्त ~~प्राप्त~~

(with loc) L — (as a word) व्यवस्थित Cat.

signifying that तद्वाचक .

signifying n बोधनम्

Sā, Pā, Sch.

signing by proxy केशवनिः

L.

sign-post n संज्ञवनाम् Hariv (Nīlak)

the seed of the Śigru tree शिशु n Kauś, Car.

one who knows Śikshā शिक्षक mfn g क्रमादि

(phonitician) the author of ś. शिक्षाकारः TPrat, Sch.

silence vb जागबन्धनं प्रकृ - निरुतरीकृ Kathās-

(as a drum) अंबुद अंबुदणति ŚāṅkhŚr.

silence n I मौनम् ChUp, Mn, MBh, etc —

मौनित्वम् Kāv — मूकता, मूकत्वम् MBh, Pur, Suśr —

मूकमनः ḡ हृदादि — लूणीभावः MBh 12.384, Sāh

— लूणीस्थानम् Kathās 74 — निःशब्द, निःशब्दम् R

— अकूजनम् MBh — अध्वानः Mricch — अभ्राणम् —

अनिधाय = mfn Naish — मुखमुद्रा Naish — वाग्बन्धनम्

Amar, वाचयमानम् śrS — वाचयमत्वम् Ragh, Kuval निभृत्तम्

यत्तवाक्यम्
Nīlak — यत्तवाक्यम् KātyŚr, Sch — यतः (with वाचाम्)

जोषः Naish 5.78 — समाधि m L.

breaking silence विमोचन mf Kathās keep-

ing perpetual s. मुनिव्रत mf Śis observing s.

मौनिक mf MBh, Kāv, etc a sage who practises s.

वाचस्पयः L s. caused by pride मानमौनम् MBh.

to observe silence मौन with क , मौन with

विधा , मौन with समाचर to put to s. मुक्ती कृ

मुक्तीकरोति Sāh to reduce to s. निष्प्रतिभं कृ jātakam.

silenced adj

मूकित

Nalac

निरुत्तर

Hariv

Kathās—

अधर

(in dispute)

अवरोपित

Bhp.

whose enemies are silenced

अधर सपत्न

MaitrS.

silencingn

वाक्यन्धनम्

Amar.

silent adj I मौनिब् MBh, K^v, etc — बद्धमौन

R, Hariv — मूक f(आ) VS, etc — निःशब्द f(आ)

MBh, R, etc, निशब्द Kir — निभृत Kum — लूणीब्

(Pāṇ 5.3.52, Vārtt 2, Pat) R (G) 2.117.3, Kathās 98.60,

Mālatīm 1.19, Sch — अब्रुवत् Yājñ 2.76 — निर्वचन

Śukas — अवचन Śak — अनुत्तर — यतगिर्

Ragh, यतवाच् MaitrUp, BhP — वाचयम f(आ) Br,

Up, etc — वाग्यत ŚāṅkhBr, GrŚrS, etc — संयतवाच् MW

— वाचनियम् Hir.

not silent अवाच्यम् TBr become s. नूष्णीभूत

MBh 1.7951, R ~~11~~ 1.70.18 , अध्वानं गतः the being s.

नूष्णीभावः MBh 12.3840, Sāh having a s. abode

उपास्वायतन ŚBr 10 of a s. disposition रहःशील

Āpast one s. from necessity वाग्यामः W one whose

tongue is s. सन्नजिह्व BhP performed in thought i.e.

s. मानस f(ई once आ) Śrs, Mn, MBh.

to become silent मीनं भज् to be s. नावकूज्

नम् cl 1 नमति (Dhātup 23.12) नमते Bālar

6.12 to remain s. जोषम् : आस् MBh 2.7 f, 12.15,

Śak 5. $\frac{18}{19}$, जोषम् अस् Naish 6.107, Pārśvan 3.168,

जोषम् इथा Kāśikh.

silently लूष्णीकम् ind (Paṇ 5.3.3.72, Vārtt 1, Pat)

Bhāgv (Uṇ 2.35, Sch) लूष्णीम् ind (g स्वरादि) RV

2.43.3, TS, etc — लूष्णीमूय ind P (Pāṇ 3.4.63) Pañcat 3.

14.⁰/₁, लूष्णीकम् ind MānŚr 1.7.5, MBh 5, R 5 लूष्णीभावम्

ind Pāṇ 3.4.63 — निभृत्तम् ind Mn, Kāv, Pañc, etc

— निर्वचनम् ind Kum 7.19 — वाज्यतः ind w उपजोषम्

ind Śak 202.8.

doing an act silently आवृत् f ŚBr, KātyŚr, v

ĀśvŚr, etc an oblation offered s. नूष्णीहोमः TS 6 a

prayer muttered s. नूष्णीजपः ŚāṅkhŚr 9.25.2, Sch

(a sacrifice) at which the offerings are made s. उपांशुहविस्

mfn ŚāṅkhŚr a sacrifice offered s. उपांशुयाजः ŚBr 1.

etc, TS, ŚāṅkhŚr, etc.

silentness n नैर्भृत्यम् MBh

silliness n विमतेता — दुर्बुद्धि f MBh

silly adj I मुग्ध SDr, etc — मुग्धधी

Kathās — उन्मुग्ध Kathās, उन्मुह — मूढ Mn,

MDh, etc — मूढचेतन , मूढचेतस MDh, Kav — दुधी

MDh 5.4590, Bhp 2.15.13, दुर्बुध MDh 11.136 — दुर्मति

Mn, MDh, etc — विमति Bhartr — विमनस् IV 8.36.2

— अमनस् ChUp — अमनस्क KathUp — अमन्तु IV 1

22.8 & 125.4 — मन्दधी , मन्दप्रज्ञ MDh, मन्दबुद्धि

Kathās, मन्दमति Pañcat, Hit, मन्दमेधस् Mālav

— मन्दवेतस् MBh — मन्दक् MBh — मन्द f(आ) KathUp

MBh, etc — मन्थर f(आ) K v, Rājat, Sāh, etc — अल्पबुद्धि

Mn 12.74, अल्पमति Suśr, अल्पमेधस् (Pāṇ 5.4.122,

Sch) KathUp — दुर्बुद्धि MBh, R, etc — दुर्विदग्ध Mricch

5.15/16, Bhartr, etc — प्रज्ञाहीन w — निह्नि f(आ)

Kathas — मूर्ख f(आ) TS, Mn, etc — अयुक्त R, Bhp

— देवप्रिय Gal.

स्वदाप्त
II ~~सम्भ~~ w — दुर्विध I — मत्त्व AV.

one who is silly in regard to water जलभौत

Kathās s. by nature मूढसत्त्व MW s. laughter

अपहासितम् sāṃ, अपहासः L 's.-minded' (simple,

foolish) मूढघी Kāv, Kathās.

silk n कौशेयम् Paṇ 4.3.42, Mn, Yājñ, MBh, etc

— कौशिकम् Yājñ 1.186, MBh 12.5502v — कौशजम् L —

कौटजम् Mn 11.168, MBh 2.1847 — कौमलम् Gal

— वार्दरम् L. — नार्दरम् L.

dressed in yellow silk पीतकौशेयवासस् mfn made

of s. thread पट्टसूत्रमय mf (ई) n Heat purified s.

धौतकौशजम् , धौतकौशेयम् L, पत्रोर्ण s.

cloth कौशेयम् Paṇ 4.3.42, Mn, Yājñ, MBh, etc ,

कौशेयकम् VarBrS 27.27 , कौशिकम् Yājñ 1.186,

MBh 13.5502 s. garment पत्रोणः MBh, R, etc a s.

thread पट्टसूत्रम् , राजसूत्रम् (only L) s. trow-

sers कौशेयम् Pāṇ 4.3.42, Mn, Yājñ, MBh, etc watered

China s. विचित्रवीणांशुकम् W woven s. सूक्ष्मम् L.

dark silk cotton tree (dark Śālmali) रोचना L

a kind of silk-cotton tree

॥ काशाल्मलि f L possessing s.-cotton trees सशाल्मल

mf n MBh the s. cotton tree शाल्मलि mf Mn, MBh,

(शाल्मली)

etc, ~~शाल्मलि~~ , शाल्मलि m RV, VS, Br, Gobh,

शाल्मली VarBrS , L , शाल्मलिनी L शाल्मलः

(only ifc) see सशाल्मल , अहिक्का L दुराशेहा

L , स्थिरजीविता L.

silken adj कौशेय MBh, etc — कौशिक MBh 3

— कौश BhP 3.4.7, Buddh ; कृमिकौशज, क्रिमिकौशज

Gal, कृमिकौशोत्थ, क्रिमिकौशोत्थ L — कौशिक sf

(आ ई Pāṇ 4.2.116) Divyāv.

a silken bed पट्टलत्पः Vet s. cloth चीनसेचयः

Pañcar, चीनांशुकम् Hariv 12745, Śak 1, Kum, Daś, Amar

a s. garment कौशकारवसनम् VarBrS 27.31 a s. garment

not reac ing to the navel निर्नाभिकौशेयम् Kum 'thrice s.'

(a kind of garment) त्रिकोशयम् MBh 13.

silk-worm n कोशकारः KapS, BhP, MārkaP कोशकारकः

Yājñ 3.147 — कोशकारकोटः L — कोशस्कृत् m BhP 7.6.13

— लन्तुकोटः L — (in its cocoon) कोशस्थः W — कृमि, ^{क्रिमि} L

m L.

Silurus n सपादमत्स्य L.

a kind of Silurus एककण्ठकः L , शृङ्गी

(g | गौरादि) Bhpr , वदालः L.

Silurus boalis n (a kind of sheat-fish) पाशिनः

Mn, Yājñ, Kathās, etc, ~~चित्रवाहकः~~

~~the fish Silurus boalis~~ चित्रवाहकः L.

Silurus pabda n पर्वतः L — पर्वितः L —

पिटङ्काशः L.

Silurus pelorius n (a kind of sheat-fish) पाठीनः

Mn Yājñ, Kathās, etc — मृदुपीठकः L,

एतनः

चित्रवदलः

the fish Silurus pelorius मृदुपीठकः L , एतनः

Silurus

Silurus pungentissimus n अप्रिया .

the fish Silurus singio ग्राम्यमद्गुरिका L,

ग्राम्यमद्गुरिका .

Silurus unicus n कर्णमद्गुरः L.

silver n I रजतम् (रजतः g अर्धचीदि)

AV, etc — रजतम् Mn, R, etc — रजतरङ्गम् L रजतं हिरेण्यम्

— रजत mf(ई)n ŚrS, MBh, etc — रजतशय mf(आ)n

MaitrS, VS, (रजतमिश्रिते Mahīdh) रजतमय mf(ई)n

VarBrS, Kathas — रजत Br, ĀśvŚr, ChUp — रूप्यम्

Mn, MBh, etc — रौप्य mfn Yājñ, MBh, etc — रौप्यम्

mfn Heat रौप्यधौतम् L — रौप्यम् GāruḍaP — लेप्यरूपम्

Npr, लेप्यरूपम् L — श्वेतम् L — श्वेतम् L — सितम्

L — सितप्रभम् L — शुक्लम् L — चन्द्रभूति n L चन्द्रमीरु

चन्द्रलोहम्
n L — चन्द्रलोहम्, चन्द्रलोहम्, L — चन्द्रहासम्

L — इन्दुलोहम् L — पाण्डुलोहम् Daś — ब्राह्मपिङ्ग W

हिमांश्वाभिरव्यम्
— महाशुभ्रम् L — शुभ्रम् (only L) — ~~हंसः~~ L

हंसः (ifc f आ) L — हंसाभिरव्यम् L — सौधम् L — अर्जुनम्

AV 5.28.5 & 9 — कुमुदम् L — धौतम् L — कलधूतम् L —

त्तारम् BhP 4.6.27, Bhpr 5.26.43 — वाङ्मयजीवजम् L — कुप्यं धौतम्

L.

II भकुप्यकम् L — भकुप्यम् Kir — श्वर्जुरम्, श्वर्जरम् L

— त्रापुषम् L — दुर्वर्णम् L, दुर्वर्णिकम् — प्रजादानम् L

— भोरु n L — यत्तोयस् n L — लोहराजकः W — वसुश्रेष्ठम्

L — वेत्तनम्, नेता L — साध्यम् L — सुभोरुकम् L.

abounding in gold and silver सुवर्णरूप्यक mfn IW

adorned with s. रजतान्वित mfn Mn 3.202 'bad s.' (tin

करूप्यम् L ~~monied~~ coined s. श्रापेकः, श्रापेकम् L the

colour of s. अजुन mfn consisting of gold and s.

सुवर्णरजत mf(आ)n Br , सुवर्णरूप्यमय mf(ई)n Kāraṇḍ

consisting of s. रूप्यमय mf(ई)n Pañcat , शैषमय

mf(ई)n Hariv, Rājat , रूप्यरुक्ममय mf(ई)n MBh

consisting of s. and gold शैषरुक्ममय mf(ई)n MBh

consisting of s. and iron and gold शैष्यायसहिरुक्मय mf

(ई)n BhP containing s. रूप्यमय mf(ई)n Pañcat

a cord made of s. रूप्यरज्जु f Mrocch covered with s.

राजतान्वित mfn Mn 3.202 gold and s. सुवर्णराजतानिn

pl R made of gold and s. सुवर्णरूप्यमय mf(ई)n Kāraṇḍ ,

सुवर्णराजत mf(आ)n Br made of s. राजत mf(ई)

n ŚrS, MBh, etc , राजतमय mf(ई)n VarBrS, Kathās,

राजःशय mf(आ)n MaitrS, VS, (राजमिश्रिते Mahidh),

राजत mfn Br, ĀśvŚr, ChUp , रौप्य mfn

Yājñ, MBh, etc , रूप्यमय mf(ई)n Pañcat , शैष्यमय

mf(ई)n Hariv, Rājāt , रूप्यरूपमय mf(ई)n MBh , तारज

mf n Heat 1.5 , अर्जुन mf n AV 4.37.4 a Māshaka

weight of s. शैष्यमाषकः Mn 7.135 one who gives s. रूप्यद

mf n Mn 4.230 overlaid with s. राजतान्वित mf n Mn 3.

202 resembling s. शैष्य , mf n Yājñ, MBh, etc ,

(quick silver) ताराभः Kpr a rope made of s. रूप्यरज्जु

f Mricch the s. age त्रेता 's.-clean' (a kind of

mineral substance) लारविमला L s. coloured रजत

mfn V, TS, VS 's. enemy' (a pyritic ore of iron) लारारि

m L 's. grain' लारत्तुलुः L s. Makashika रूप्यमाक्षिकम्

MW 's. mountain' (N. of the mountain Kailāsa) रूप्याचलः

Śaṅkar , राजलार्दि m Śis a s. pavilion सौवर्णहर्म्यम्

लारशुद्धिकरम्

Bcar 's. refiner' (lead) लारशुद्धिकरम् L, लारशुद्धिकृतम्

n Gal a superintendent of s. रूप्याध्यक्षः L a superin-

tendent of s. ~~XXXXX~~ coinage रूप्याध्यक्षः L a weight of

s. (16 Māshas 80 Rettis $\frac{1}{4}$ pala $\frac{1}{400}$ of a Tulā

about 176 grains troy) कर्षः , कर्षम् Suśr, VarBrS,

wrought s. रूप्यम् L.

silvery adj राजल f(ई) ŚrS , MBh, etc राजल

RV, TS, VS — शैष्य Yajñ, MBh, etc — शैष्यक Heat.

a small monkey (*Simia erythraea*)

45

m W.

Simia sinica

3771

m W.

similar adj I सादृश, सदृश ŚāṅkhŚr

प्रातिदृश TS, प्रातिसदृश, प्रातिसदृश VS — समान

f(ई, प्रा) VS, etc, सम f(३प्रा) RV, etc, समाकार

(ifc) R, Pāṇcat, समाकार (ifc) R — समस्य f(प्रा)

W — सामान्य f(प्रा) MBh, Śak — समाय (g गजादि)

MW, समावत् TS, Br — तुल्य f(प्रा) (in comp ~~समावत्~~)

accent Pāṇ 6.2.2) KātyŚR, Lāṭy, Pāṇ, etc, तुल्यजातीय Pāṇ

1 & 6.1.68, Vārtt 1, Pat, 3.3.35, Kāś — सामान्य MBh,

Kāv, etc, निभ $f(\text{प्र})$ (ifc) MBh, R, etc, उपनिभ

ifc RPrāt — उपमा ifc MBh, Ragh, Daś, Hit, etc —

उपमित, उपमान ifc Kathās, उपमानवत् Śat३

*प्रतिमा (ifc) TBr, MBh, etc, प्रतिमानकल्प MBh — रूप

RV, etc, प्रतिरूप $f(\text{प्र})$ RV, etc, प्रतिरूपक $f(\text{इका})$

MBh, Mn, Śak, etc — सजाति Mn, Yājñ, सजातीय

Yājñ, Hariv, etc — संलक्षण Daśar, Kāvyaḍ,

RV, VS, TS संवण $f(\text{प्र})$ RV, etc — $\frac{1}{2}$ Kāvyaḍ,

2.57, निष्काश, निष्काशः ifc MBh, etc, पतिष्काशः.

(ifc) MBh, R, etc.

II उपभक्ति L — (कपयोर्य) — जुष ifc

Hear 1.44 — तच्छील, तच्छील Kāvyaḍ 2.64, सदृश

— निर्भासा (ifc) Kāranda, निभ — पतिपदाः (ifc)

Kāvyaḍ — पतिवर्णिक L — सनामन् f(म्नो) RV — युज्य

RV — सप्राय ifc Lāty — सहचर Subh.

an aggregate of similar things जोतकम् (ifc)

after numerals) सहस्र s. सहस्र f(३१) or ई)

Vcar, Balar employing s. speech सुवाचस AV, (५.६.५)

following s. business सकमेन W having a s. body

सहस्र

Hariv 2532 leading a s. life समानवत्तम

Kāv having a s. meaning स्वाथ f(३१) MW, साथ

having s. embryo membrane समानोत्प ifc SBr having

s. fragrance समगान्ध MW having s. qualities

सुगुण f(३१) most s. सदृशतम Pān 1.1.50,

Sch , सामान्यात्म GrSrs not a s. condition प्रसमानम्

Mrocch one s. to ~~MM~~ us प्रस्मादिध MBh, R, etc quite

s. सावित्र्य Rājat a s. appearance प्रतिसंकाश MBh

a s. case प्रथान्तरम् s. condition शमवस्था (ifc)

f प्र) Ragh , समागति f W s. in सदृश f (इ)

once in R प्र) (instr, loc or comp) RV, etc s. in

colour to सर्वणाम (comp) MarkP a s. instance

प्रतिपुरुषः
MW a s. man सपक्षः , प्रतिपुरुष, s. meaning

MW s. state समवस्था (ifc f ज्ञा) Ragh s. to सदृश

f(इ) once in R ज्ञा) (gen, instr, loc or comp) RV, etc

सदृश (comp) f(इ) VS, BhP, सदृश ~~सदृश~~ सदृश (with

instr or ifc) RV, etc , साधारण f(इ or ज्ञा)

(instr or comp) Hariv, Kālid , सर्वा (comp)

Kāśikh , समानव्यमर्त्त (instr) Kām , स्वपद्यम् (mostly

ifc%, with f ज्ञा) , प्रमिरव्य (comp) L , कल्पः

(ifc) , विपक्षाश (ifc) Hariv, पक्षाश 's. to a

Ric' (N. of a Sāman) रिक्षामम् TS 4.3.2.2, रिक्षामम्

VS 13.56 s. to gold वर्णवाम Tār 1.4.1 s. to

pounded antimony मिश्राङ्गनसनि^म Ritus s. to that तथापम

MBh 12.285 ff 's. to the Arjuna tree' (the teak tree)

अर्जुनोपमम् L s. to thee त्यावत् (Pāṇ 5.2.39,

Vārtt) RV s. to the high ac ent उदात्तमय^{or tone} VPrāt

s. to the high tone

VPrāt s. to the

Trivṛit त्रिवृत्प्राय ŚBr 12.3.1.5 s. to this प्रादक्ष

(तादृश, तादृश[॥]) f(ई) RV 8.102.19, 10.27.21, VS,

śBr, etc, तातुल्य s. words पययिवाक्यम् Hariv

a spot s. to the moon चन्दः BhP 4.15.17 ता^० s.

greasy substances यमल्य (scil रोगह) Suśr

very s. बहसदृश Pañcat, सुसदृश f(ई) Venis,

Nāg very s. to सुहृद् (only ifc) Bālar.

to become similar समारुह समारोहति (with

तुल्यम्) to become s. to अभिसम्पद् Ved अभिसम्पद्यते

(acc) ŚBr, etc to be s. संदृश P Ā RV to make

s. समानय Nom समानयाति R, Ghat.

similarity n -संदृशता (W) संदृशत्वम्

(KātyŚr, Sch) — सामान्यम् MBh, Suśr, etc — सामम्

Kāś on Pāṇ 2.3.18, सामम् L — निमता RPrat-संवादः

(ifc f, पा) W — उपमा ७ उपमिति f Sāh, उपमानता

उपमानत्वम् Kathās, उपमाति f (Say) RV, उपमानम्

MBh, Mālatīm, ^{संयुक्तवत्} ~~साम्यवत्~~ — ^{साम्यवत्} ĀsvŚr 2.2.13.32-

^{कदा} MBh 12.7269, VarBrS 26.6, ^{कदा} L-^{मेरी}

(ifc) Prasannar ^{साम्यवत्} w, ^{साम्यवत्} Hcat,

^{साम्यवत्} MaitrUp, ^{साम्यवत्} MaitrUp.

^{साम्यवत्}

expressive of similarity ~~साम्यवत्~~ mfn MW in

consequence of s. of form ^{साम्यवत्} and MW involved

in s. (of debt) with one debtor ^{साम्यवत्} Yāñ 2.56,

KātyDh s. and dissimilarity and fitness and unfitness

सदृशसदृशयोग्यायाग्यत्वम् Vedāntas स. of form सादृश्यम्

MBh, etc s. of form (a pratirupika) सादृश्यम्

MBh s. to सादृश्यम् (comp) Apast, R, Hariv, etc, सादृशी

Śis s. with one's self सादृश्यम्.

similarly रामम् ind RV, etc, सामान्यतः ind

BhP, KapS, Sāṃkhyak, सामान्यपूर्वम् ind KātyŚr. समावृत्तः

ind TS, MaitrS - स्वरूपतः ind MW - विष्णु ind.

simile n उपमा Sāh, Kāvyaḍ, Vām, etc,

समापन्ना Divyāv, उपमा, उपमानम् — (in

rhet.) उत्प्रेक्षा — (in rhet) रूपकम् Kāvyaḍ, Sāh,

etc.

compared (as in a simile) उत्प्रेक्षित mfn a conceal

ed s. मौलानम् Pratāp containing a redundant s.

पुष्पिकोपम् mf n Sarasv a ~~xxx~~ covert s. मौलानम्

Pratāp (in ~~x~~ rhetoric) a dissimilar s. उपसृशोपमम्

(in rhet.) an exaggerated s. उपलेशोपमा Kāvyaḍ explain

ed by s. दार्ष्टान्त mf(ई)n L, दार्ष्टान्तिक mf(ई)n

Śaṅk, on Bādar 2.3.24 illustrating by a s. उपेक्षोपमम्

Sāh (in rhet.) an imperfect s. (the common attribute

being omitted) लुप्तोपमा Vām, Kpr, etc (IW 458) (in

rhet.) an imperfect s. (the conjunction expressing compa

rison being omitted) अपेक्षया Vām, Kpr, etc (IW 458)

(in rhet.) an implied s. नीलित mfn Kpr, Kuval a

kind of s. (in which it is left uncertain whether praise

or censure is meant) नीलित Kāvya, 2.32 a

kind of s. (in which iva is employed) इवोपमा Bhatt

10.30 (in rhet.) a kind of s. (in which the comparisons

exhibited correspond to each other in regular succession)

यमः Vām 4.3.17 a kind of s. (in which the object of

comparison is represented as produced from that to which

it is compared) विक्रियोपमा Kāvyaḍ 2.41 a kind of s.

in which two statements are made with respect to a generic

word सामादोपमम् Kāvyaḍ 2.98, Sch (in rhet.) a

mutilated s. (the conjunction expressing comparison being

omitted) लुप्तोपमा Vām, Kpr, etc (IW 458) one who

uses a s. as a proof दार्शनिक mf(ई)n Sch a parti-

cular form of a s. निदर्शना (Nagh 1.2) Kpr, Sāh, etc

a reciprocal s. अन्योन्यापमा Kāvyaḍ a s. accompanied

with reasons हेतुप्रदान (Sāh) हेतूपमा (Kāvyaḍ) (in

rhet.) a s. implying a miracle अद्भुतापमा ĀpGr a s.

implying an impossibility अभूतापमा Kāvyaḍ 2.38 (in

rhet.) a s. (in which a parallel is drawn between ~~two~~ two

different objects by stating some common characteristics

belonging to both) अतिवस्तूपमा Kāvyaḍ, Sāh, Kuval, etc

a s. in which a verb forms the Tertium comparationis

क्रियादीपकम् Kāvyaḍ 2.99, Sch a s. in which the common

term is one in sound but yields two senses

समानापमा

Kāvyaḍ, 2.29 a s. in which the object compared is only

hinted at

प्राक्षपरपकम् Kāvyaḍ, प्राक्षपोपमा Sāh

a s. in which the resemblance of two things is specified

in detail वाक्यार्थोपमा Kāvyaḍ a s. in which two

things are compared with regard to a common characteris-

tic peculiarity

धर्मोपमा

Kāvyād 2.15 using a sin other than its obvious application

अपहृति

f Kpr,

Sāh.

to be expressed by a simile

उत्प्रेक्ष्य

mfn Sāh

उत्प्रेक्षणीय

mfn Sāhto illustrate by a s.

उत्प्रेक्षा

उत्प्रेक्षते .

